

Razvod braka — sudska praksa Bosne i Hercegovine

Na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH održanoj dana 12.6.2019. godine, zauzet je i usvojen

PRAVNI STAV

„Neotplaćeni iznos kredita nakon prestanka bračne zajednice je teret bračne stečevine koji snose oba bračna partnera na jednake dijelove. Isplatom cjelokupnog preostalog duga od strane jednog bračnog partnera, on je ujedno ispunio i obavezu drugog bračnog partnera u podmirenju iste kao duga bračne stečevine, pa isplatilac ima pravo tražiti povrat $\frac{1}{2}$ iznosa, kao dospjele obaveze drugog bračnog partnera“.

Broj predmeta: 43 0 P 127257 18 Rev

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima i član 253. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

NOVČANA SREDSTVA KOJA JEDAN BRAČNI SUPRUŽNIK DOBIJE KAO KREDIT I KOJI JE UTROŠEN ZA POVEĆANJE BRAČNE STEČEVINE I KOJI OTPLAĆUJE NAKON RAZVODA BRAKA, PREDSTAVLJA DUG KOJI TERETI OBA BRAČNA SUPRUŽNIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 25 0 P 028491 16 Rev od 28.02.2017. godine).

Novost: Usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog Zakona FBiH – muškarcu u FBiH više nije uskraćena mogućnost razvoda braka za vrijeme trudnoće žene ili dok njihovo dijete ne navrši tri godine života.

Zakon se može preuzeti OVDJE.

(ZAKON o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine «Službene novine Federacije BiH», broj 31/14 (23.4.2014.))

IMOVINA STEČENA NASLJEĐIVANJEM U TOKU BRAKA

Porodični zakon

član 270 stav 7

Stan koji je jedan bračni drug stekao nasljeđivanjem predstavlja posebnu imovinu tog bračnog druga, a zahtjev drugog bračnog druga za utvrđenje suvlasničkog dijela na tom stanu biće odbijen.

Obrazloženje:

“Revizijom tužiteljica pobija samo dio pravosnažne presude u kom je odbijena sa zahtjevom za utvrđenje suvlasničkog dijela na stanu u G., pa će se u daljem obrazlaganju ovaj sud ograničiti samo na pobijani odbijajući dio drugostepene presude.

Nije sporno među strankama da je stan u G. tuženi stekao nasljeđivanjem nakon smrti oca B. D., a po rješenju o nasljeđivanju Osnovnog suda u T. broj 95 1... O od 11.4.2012. godine.

Međutim, tužiteljica svoj zahtjev u pogledu stana temelji na tvrdnji da su ona i tuženi u toku trajanja bračne zajednice radom stekli drugi stan – garsonjeru površine 25,77 m² u G. kupovinom od A. Č., da su taj stan kasnije (2007. godine) prodali M. S. za iznos od 33.000,00 KM, a dobijeni novac ustupili bratu tuženog O. D. kako bi se odrekao nasljednog dijela na predmetnom stanu u Ul...

Ovakva tvrdnja tužiteljice tokom postupka nije dokazana. Naime, pravilno prvostepeni sud nalazi, a drugostepeni sud prihvata da tužiteljica tokom postupka nije dokazala da su ona i tuženi za kupovinu garsonjere u Ul... novac pozajmili, niti da su stan kupili sredstvima stečenim radom. Osim toga, navedena garsonjera, iako su parnične stranke zajedno u njoj stanovale, nije prevedena na nekog od njih, a nije sporno da su sredstva od prodaje garsonjere u iznosu od 33.000,00 KM isplaćena direktno od strane kupca M. S. bratu tuženog O. D.

Međutim, čak i pod uslovom da je tužiteljica dokazala da je garsonjera u Ul... kupljena zajedničkim sredstvima, stečenim radom tokom trajanja bračne zajednice, taj stan nije obuhvaćen tužbenim zahtjevom, a na okolnost da je novac isplaćen bratu tuženog O. D. radi toga da bi se odrekao svog nasljednog dijela na predmetnom stanu u G., stranke nisu izvele nikakve dokaze, niti takva činjenica proizlazi iz rješenja o nasljeđivanju iza B.D. Osnovnog suda u Trebinju broj 95 1 O... O od 11.4.2012. godine.

Dakle, pravilno su sudovi zaključili, imajući u vidu činjenicu da je predmetni stan u Ul... tužitelj stekao nasljeđivanjem iza oca B. D., da taj stan predstavlja posebnu imovinu tuženog u smislu odredbe člana 270. stav 7. PZ, pa su pravilno sudili kad su odbili zahtjev tužiteljice za utvrđenje njenog suvlasničkog dijela na tom stanu.

Iz naprijed navedenog proizlazi da pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je o reviziji tužiteljice odlučeno kao u izreci temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS" br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13)."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 95 0 P 040975 18 Rev od 20.9.2018. godine)

Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine AP 369/10

Član 43. Porodičnog zakona Federacije BiH

Utvrđena diskriminacija muškarca u odnosu na ženu.

Apelant je podnio apelaciju Ustavnom protiv Rješenja Kantonalnog suda i Rješenja Općinskog suda donesenih u parničnom postupku radi razvoda braka.

Apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo iz člana II/3.e), II/3.f) i II/4. Ustava BiH i člana 6. stav 1., člana 8., 12. i 14. Evropske konvencije, kao i pravo iz člana 5. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju. Smatra da je odredbom člana 43. Porodičnog zakona muškarac diskriminiran u odnosu na ženu, budući da ona ima pravo na razvod u svako doba, a muškarcu se to pravo ograničava. Ističe da je ženi omogućen razvod braka u svako doba i mogućnost zaključenja novog braka dok se mužu – muškarcu to pravo ograničava, te u periodu od tri godine ne može zaključiti novi brak, jer se ne može razvesti.

Navodi da prethodni brak mora trajati tri godine bez obzira na to što on nema svrhu i što faktički ne postoji, jer ne postoji sadržaj koji brak podrazumijeva. Smatra da je presudom Kantonalnog suda onemogućen da se o njegovom pravu i obavezama odluči u razumnom roku pred sudom.

Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja zabrane diskriminacije iz člana II/4. Ustava BiH i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pristup sudu kao segmentom prava na pravično suđenje iz člana

II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je apelantova tužba odbačena kao nedopuštena u smislu odredbe člana 43. Porodičnog zakona FBiH, koja je diskriminirajuća, jer dovodi do različitog tretmana apelanta prema spolu, a da za takav različit tretman nema razumnog i objektivnog opravdanja.

(Odluka Ustavnog suda BiH AP 369/10 od : 24.maja.2013.g)

PRAVO NA IMOVINU KUPLJENU TOKOM TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE SREDSTVIMA KREDITA

član 270 stav 5

Vozila kupljena tokom trajanja bračne zajednice sredstvima kredita predstavljaju zajedničku imovinu bračnih supružnika, a u slučaju da dođe do prekida braka, bračnom drugu koji je nastavio s otplaćivanjem kredita pripada obligaciono-pravni zahtjev prema drugom bračnom drugu radi naknade dijela otplaćenog kredita.

“Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je, po osnovu sticanja u bračnoj zajednici sa tuženim, stekla pravo svojine od ½ dijela na predmetnim nekretninama i pokretnim stvarima, te zahtjev da se tuženi obaveže da joj, na ime njenog doprinosa u uvećanju posebne imovine tuženog koja se nalazi u selu J., isplati 5.000,00 KM.

Odlučujući o zahtjevu tužiteljice, na osnovu izvedenih dokaza, prvostepeni sud je utvrdio: da su tužiteljica i tuženi zaključili brak 1984. godine; da su tokom trajanja braka stekli dvoje zajedničke djece; da je njihova bračna zajednica faktički prekinuta u januaru 2009. godine; da je brak parničnih stranaka razveden presudom Osnovnog suda u B. L. broj: 71 0 P... P od 22.11.2011. godine, kojom je mllj. kćerka parničnih stranaka I. B. povjerena na čuvanje i vaspitanje tuženom, a tužiteljica je obavezana da doprinosi njenom izdržavanju; da su tužiteljica i tuženi na početku braka živjeli u Z., sve do 1992. godine kada su doselili u B.L.; da je tužiteljica bila domaćica, obavljala kućne poslove, kuhala hranu, brinula se o djeci, te da je oko dvije godine bila zaposlena u STR I. kao samostalni preduzetnik; da je tuženi obavljao djelatnost samostalnog prevoznika vlastitim vozilima; da su u toku trajanja bračne zajednice zajedno stekli četverosoban stan u B. L., u Ul..., površine 58 m2, koji je izgrađen na kč. br. ..., upisanoj u PL br. ... k.o. B. L.; da je u selu J. postojala porodična kuća tuženog u kojoj je živjela njegova baka; da su često dolazili u J., održavali voćnjak, baštu i navedenu kuću, te da se tužiteljica oko mjesec dana brinula o V. baki koja je bila stara i bolesna; da su u toku trajanja bračne zajednice kupili autobus marke R. M., reg. br. ..., putnički automobil marke M. B., reg. br. ..., autobus marke M. B. reg. br. ..., autobus marke S. reg. oznake ... i autobus marke M. B. reg. br....; da je tuženi radi kupovine navedenih vozila uzimao kredite kod više banaka, koje je otplaćivao i nakon razvoda braka.

Na temelju tih činjenica, prvostepeni sud je našao da je označeni četverosobni stan stečen u toku trajanja bračne zajednice parničnih stranaka, njihovim zajedničkim radom i sredstvima i da tuželjici na tom stanu pripada pravo svojine od 1/2 dijela, pa je pozivom na odredbe člana 270. tačka 5. i 6., člana 272. i člana 273. Porodičnog zakona (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 54/02, 41/08, 32/14 i 63/14 – u daljem tekstu: PZ) u ovom dijelu zahtjev tužiteljice usvojio. Prvostepeni sud je, dalje, utvrdio da su parnične stranke tokom trajanja braka stekle i vozila koja su predmet spora, da je ova vozila tuženi kupio kreditnim sredstvima, koja je otplaćivao iz zarade koju je ostvario obavljajući djelatnost prevoza, da su navedena vozila nakon prekida bračne zajednice u faktičkom posjedu tuženog kao sredstva obavljanja njegove registrovane djelatnosti, pa kako tužena nije postavila obligaciono pravni zahtjev u odnosu na predmetna vozila i nije dokazala vrijednost istih, prvostepeni sud je zaključio da je pretežan doprinos tuženog u sticanju ovih vozila, pa je iz ovih razloga odbio zahtjev tužiteljice za utvrđenje da joj na ovim vozilima pripada pravo suvlasništva od 1/2 dijela. Nalazeći da tužiteljica nije dokazala u čemu se sastoji uvećanje imovine

tuženog, kolika je vrijednost tog uvećanja, niti je dokazala njen doprinos u uvećanju vrijednosti imovine tuženog, prvostepeni sud je odbio i zahtjev tužiteljice za isplatu iznosa od 5.000,00 KM.

Odlučujući o žalbi tužiteljice, prihvatajući pravilnim zaključak prvostepenog suda da predmetna vozila čine imovinu parničnih stranaka stečenu tokom trajanja braka, nalazeći da u smislu odredbe člana 274. PZ zajedničku imovinu čine i predmeti koji služe za obavljanje zanimanja jednog bračnog druga, bez obzira na vrijednost, ako su stečeni tokom braka, te da kredit koji je podigao jedan od bračnih drugova radi sticanja zajedničke imovine predstavlja zajednički doprinos oba bračna supružnika u sticanju te imovine, a da bračni drug koji otplaćuje kredit po prekidu bračne zajednice može po obligaciono pravnom zahtjevu tražiti naknadu dijela otplaćenog kredita, imajući u vidu da tuženi tokom predmetne parnice nije postavio zahtjev da se izvrši dioba na način iz odredbe člana 247. stav 1. PZ, drugostepeni sud je stanovišta da je pogrešan zaključak prvostepenog suda o pretežnom doprinosu tuženog u sticanju predmetnih vozila, već da je doprinos stranaka u sticanju jednak. Saglasno tome, djelimičnim usvajanjem žalbe tužiteljice, prvostepenu presudu je prinačio tako što je utvrdio da je tužiteljica stekla pravo suvlasništva od ½ dijela na četiri vozila, bliže označena u izreci drugostepene presude, dok je u odnosu na peto vozilo R. M. našao da nije pouzdano utvrđeno kada je ovo vozilo nabavljeno, pa je u tom dijelu odbijajući dio prvostepene presude potvrdio. Drugostepeni sud je prihvatio kao pravilne razloge prvostepenog suda u pogledu odbijanja zahtjeva za isplatu iznosa od 5.000,00 KM, po osnovu povećanja vrijednosti posebne imovine tuženog, pa je i u ovom dijelu žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Odluka drugostepenog suda, u osporenom usvajajućem dijelu kojim je utvrđeno pravo suvlasništva u korist tužiteljice na predmetnim vozilima, je pravilna i zakonita i revizionim navodima nije dovedena u ozbiljnu sumnju.

Prema odredbi člana 270. stav 5. PZ imovina koju su bračni drugovi stekli radom tokom bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine, čine zajedničku imovinu. Saglasno odredbi člana 272. stav 1. istog zakona svakome od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine, a svaki bračni supružnik može zahtijevati da mu sud odredi veći dio od pripadajuće mu polovine zajedničke imovine, ako dokaže da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno veći od doprinosa drugog bračnog druga (član 273. stav 1. PZ).

Prema utvrđenju nižestepenih sudova, koje je, suprotno navodima iz revizije koja se time opširno bavi, identično i koje je rezultat pravilne ocjene izvedenih dokaza (te je saglasno iskazu samog tuženog), a koje činjenično utvrđenje prema odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 – dalje: ZPP) ne može biti predmet ispitivanja u revizionom postupku, pa je bez uticaja potvrda koju tuženi prilaže uz reviziju (koja nije bila predmet ocjene od strane nižestepenih sudova i koja nema karakter novog dokaza u smislu odredbe člana 242. ZPP), predmetna vozila su stečena tokom trajanja bračne zajednice između stranaka. Stoga, kod prednjeg utvrđenja, nema mjesta daljim revizionim navodima da je tužiteljica morala dokazati da su vozila nabavljena tokom braka. Prema daljem utvrđenju, vozila su kupljena sredstvima kredita koje je tuženi podizao na svoje ime, koji su otplaćivani tokom trajanja braka, a po prekidu bračne zajednice kredite je nastavio otplaćivati tuženi.

Pravilno drugostepeni sud zaključuje da krediti koje je podigao tuženi i koji su utrošeni u kupovinu predmetnih vozila predstavljaju sredstva parničnih stranaka, bez obzira da li je kredit otplaćivan iz sredstava koje je ostvario tuženi obavljajući samostalnu djelatnost prevoza, te bez obzira na to što je po prekidu bračne zajednice kredite nastavio otplaćivati tuženi (koji u odnosu na ta sredstva ima pravo da prema tužiteljici istakne obligaciono pravni zahtjev), te da je, s obzirom da tuženi nije dokazao da je njegov doprinos veći, jednak doprinos parničnih stranaka u sticanju te imovine. Time nisu osnovani navodi revidenta, kojima se prigovora pravilnosti zaključka drugostepenog suda o jednakom doprinosu stranaka u sticanju ove imovine.

S obzirom na izloženo, te kako tuženi u predmetnoj parnici, s obzirom da predmetna vozila služe za obavljanje njegove samostalne preduzetničke djelatnosti odnosno njegovog zanimanja, nije zatražio da vozila pripadnu njemu, pod uslovima koji su propisani odredbom člana 247. stav 1. i 3. PZ (što ne znači da taj zahtjev ne može postaviti kasnije prilikom diobe stvari u suvlasničkoj zajednici), to je drugostepeni sud, djelimičnim usvajanjem izjavljene žalbe, pravilno preinačio prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu zahtjeva za utvrđenje prava suvlasništva na vozilima (za koja je utvrđena da su stečena tokom braka) i zahtjev tužiteljice u ovom dijelu usvojio.”

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 218516 18 Rev od 13.12.2018. godine)

Član 224. Porodičnog zakona F BiH

MATERIJALNO NEOBEZBJEĐENIM BRAČNIM PARTNEROM SMATRA SE I ONAJ KOJI OSTVARUJE IZVJESTAN PRIHOD, ALI MU ON NIJE DOVOLJAN ZA PODMIRENJE ŽIVOTNIH POTREBA.

TAKAV BRAČNI PARTNER MOŽE TRAŽITI DA MU DRUGI BRAČNI PARTNER PLAĆA ONAJ IZNOS KOJI ĆE MU, ZAJEDNO S PRIHODOM KOJEG SAM OSTVARUJE, OMOGUĆITI DA ZADOVOLJI SVOJE OSNOVNE ŽIVOTNE POTREBE (TZV. DOPUNSKO IZDRŽAVANJE).

Iz obrazloženja:

Stoga je sudska praksa, u interpretaciji odredbe člana 224. Porodičnog zakona F BiH, zauzela pravni stav da i zaposlenom bračnom partneru pripada pravo na izdržavanje od strane razvedenog bračnog partnera ukoliko on zbog niske plaće ne može osigurati sebi dovoljan izvor sredstava za podmirenje najnužnijih životnih potreba, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 28 0 P 000272 09 Rev od

09.03.2010.godine)

PRAVNE POSLJEDICE POKLONA UČINJENOG JEDNOM BRAČNOM PARTNERU

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

član 251 stav 2

Ako iz utvrđenih okolnosti slijedi da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera, onda se smatra da je poklon učinjen samo tom bračnom partneru i on ne predstavlja bračnu stečevinu.

“... prvostepeni sud pravilno zaključuje da je predmetnim ugovorom o poklonu majka M. E. predmetnu nekretninu poklonila svome sinu D. H. sinu I., ali ne i njegovoj supruzi H. K. Iz dokaza izvedenih u prvostepenom postupku i utvrđenih činjenica slijedi da je taj ugovor zaključen u V. K. 14. 4. 1983. godine, da je poklonodavac M. E. svome sinu D. H. sinu I. poklonila predmetne nekretnine a u ugovoru se ne spominje sinova supruga-snaha H. K. niti činjenica braka njenog sina sa snahom. Tačan je žalbeni navod da u ovom ugovoru nije izričito navedeno da se nekretnina poklanja isključivo D. H. sinu I., pa kako žalba tvrdi tada bi se trebao smatrati da je poklon učinjen za oba bračna partnera, dakle i za suprugu H. K. a shodno odredbama 251. st. 2. Porodičnog zakona.

Međutim, u konkretnom se radi o ugovoru, a u slučaju spora o smislu ugovornih odredbi imaju se primijeniti opće odredbe o tumačenju ugovora u smislu čl. 99. Zakona o obligacionim odnosima. Njima je propisano da pri

tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog tumačenja upotrijebljenih izraza već treba istraživati zajedničku namjeru ugovarača i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obligacionog prava utvrđenim ovim zakonom. U tom smislu a imajući u vidu činjenice i dokaze izvedene odnosno činjenice utvrđene u prvostepenom postupku, po ocjeni žalbenog suda bi slijedilo da je ugovorom o poklonu majka M. E. imala u vidu da nekretninu poklanja samo svome sinu D. H. sinu I., a kako je to i navela u ugovoru da nekretninu poklanja svome sinu. Takav zaključak bi slijedio logičnim i ispravnim temeljem ovih činjenica: ugovor o poklonu je zaključen u aprilu 1983. godine između D. H. sina I. i H. K. kćeri A., nadalje tužba za razvod toga braka je podnesena u maju 1984. godine, a već u tužbi tužitelj D. H. sin I. tvrdi da je bračna zajednica prekinuta unazad tri godine, dakle slijedi da je prekinuta već od 1981. godine), nadalje brak je razveden presudom suda pravosnažnom 15. 5. 1986. godine a u toj presudi na str. 2. stav 4. je taj sud utvrdio činjenice (da su tačne tvrdnje tužbe) da jesu bračni odnosi supružnika naročito poremećeni unazad tri godine i pet mjeseci, (računajući od prije podnošenja tužbe 1984. godine u kojoj je ta činjenica iznesena) te da je tužitelj već od tada napuštao tuženu i odlazio boraviti kod svoje majke u V. K.

Nadalje, i iz iskaza ranije saslušane H. K. (1991. godine), prvostepeni sud je utvrdio da su ona i suprug D. H. prestali živjeti zajedno prije 7 godina što znači od 1983. ili 1984. godine, nadalje ona je kao stranka izjavila da je sve vrijeme odvojenog života tokom gradnje kuće suprug D. H. više vremena provodio u staroj kući kod svoje majke.

Dakle, iz tih činjenica slijedi da je u ugovoru o poklonu zaključen 1983. godine a da su i prije toga momenta dakle već od 1981. ili 1982. godine odnosi bračnih partnera bili teško narušeni, da je suprug D. H. već tada u vrijeme gradnje kuće napuštao H. K. i više vremena provodio u kući svoje majke, nadalje da je majka M. E. za tako težak poremećaj bračnih odnosa znala i 1983. godine je učinila poklon nekretnina svome sinu a uskoro poslije toga 1984. godine je podnesena i tužba za razvod braka u kojoj se tvrdi da je unazad tri godine težak poremećaj bračnih odnosa a što je i sama H. K. u kasnijoj parnici izjavila da ne žive zajedno unazad sedam godina. Dakle, utvrđene činjenice prvostepenog postupka upućuju na siguran zaključak da su bračni odnosi H. K. i D. H. sina I. bili teško i trajno poremećeni već od 1981. ili 1982. godine, da takav poremećaj odnosa jeste znala D. H-ova mati M. E. jer joj je sin dolazi napuštavši suprugu H. K., pa je mati M. E. poklon nekretnina učinila 1983. godine a u ugovoru navela da nekretninu poklanja sinu D. H. od oca I. Iz toga žalbeni sud zaključuje da je poklonodavac M. E. znajući za od ranije postojeći teški poremećaj bračni odnosa sina i snahe imala volju i želju da predmetnu nekretninu pokloni samo svome sinu D. H. od oca I. Ispravnost takvog zaključka potvrđuje i činjenica utvrđena u prvostepenom postupku – da je majka M. E. koja je bila vlasnik nekretnina većeg obima učinila još jedan poklon i to nekretninu poklonila svome unuku D. M. i njegovoj majci kao svojoj snahi, iz čega slijedi da je takvim darovanjem poklonodavac M. E. upravo i željela učiniti poklon i svojoj snahi i svome unuku pa je svoju takvu volju ugovorom jasno i izrazila. Međutim kada je isti poklonodavac M. E. poklanjala druge nekretnine sinu D. H. tada je u pismenom ugovoru navela da nekretninu poklanja svome sinu D. H., ali ni jednom riječju nije navela da poklon čini i njegovoj supruzi odnosno svojoj snahi H. K. Dakle, pravilo zaključuje i prvostepeni sud da – ako je M. E. zaista imala želju i namjeru da predmetne nekretnine pokloni i snahi H. K. ona bi to zasigurno i izričito navela u ugovoru o poklonu što ona nije učinila već je jasno izrazila svoju volju da nekretnine poklanja svome sinu D. H. sinu I., a i iz ostalih naprijed opisanih okolnosti slijedi da je poklon željela učiniti samo sinu D. H.. Iz prednjeg žalbeni sud zaključuje da poklon predmetnih nekretnina je učinjen samo imenovanom poklonoprimcu D. H. sinu I. a ne i njegovoj supruzi H. K. slijedom čega je takva poklonjena imovina mogla biti samo posebna imovina poklonoprimca D. H. sina I., a ne bračna stečevina njega i tadašnje supruge H. K.”

(Presuda Kantonalnog suda u Bihaću, 23 0 P 023276 17 Gž2 od 7.9.2017. godine)

Određivanje nosioca stanarskog prava nakon razvoda braka

član 20. Zakona o stambenim odnosima

LOŠIJE STAMBENE PRILIKE PREDLAGATELJICE KOJA NEMA RIJEŠENO STAMBENO PITANJE, KAO I ČINJENICE DA JE PROTIVNIK PREDLAGATELJICE SUVLASNIK JEDNE PORODIČNE KUĆE NEOVISNO OD VELIČINE IDEALNOG DIJELA I DA JE NJIHOV BRAK RAZVEDEN ZBOG RAZLOGA KOJI SE PRIPISUJE ISKLJUČIVO NJEGOVOJ ODGOVORNOSTI, PREDSTAVLJAJU OSNOV DA SE PREDLAGATELJICA ODREDI ZA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA NA SPORNOM STANU.

Rješenjem prvostepenog suda odlučeno je da je nosilac stanarskog prava na stanu koji se nalazi u Bugojnu u ul. Šehitluci II/5 predlagateljica, a da je predlagatelj dužan napustiti predmetni stan, s tim što će predlagateljica protivniku i njegovoj obitelji osigurati nužni smještaj.

Blagovremeno podnesenom žalbom protustranka je osporila doneseno rješenje iz razloga pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te drugih razloga na koje sud pazi po službenoj dužnosti, s prijedlogom da se pobijano rješenje preinači i podnosilac žalbe odredi kao nosilac stanarskog prava na spornom stanu ili predmet ukine i vrati na ponovno odlučivanje.

Žalba nije osnovana.

U postupku je nesporno utvrđeno da su K.S. i R. nosioci stanarskog prava na stanu koji se nalazi u Bugojnu, ul. Šehitluci II/5, što je potvrdila Općina Bugojno svojim rješenjem od 26.04.1999.godine. Također je nespornim utvrđeno da su vanparnične stranke bile u braku, te da je bračna zajednica razvedena presudom Općinskog suda u Bugojnu broj: P-531/99 od 16.10.2000.godine, da su u braku imali troje zajedničke djece, koja su u vrijeme razvoda braka bila punoljetna. Dvoje djece živi sa majkom, tj. predlagateljicom, a protustranka sada živi u vanbračnoj zajednici sa drugom ženom sa kojom ima dvoje maloljetne djece i boravi u spornom stanu.

Na temelju ovih činjenica pravilno je prvostepeni sud zaključio da su ostvareni uvjeti za određivanje nosioca stanarskog prava na spornom stanu po osnovu čl. 20. Zakona o stambenim odnosima, te je pravilno ocijenio da predlagateljici pripada pravo da ostane u predmetnom stanu, s tim da protustranka napusti predmetni stan, a predlagateljica istom obezbijedi nužni smještaj. Ovakva odluke je zasnovana na pravilnom utvrđenju prvostepenog suda da su lošije stambene prilike predlagateljice u postojećim okolnostima kada ista nema riješeno stambeno pitanje, a protustranka je suvlasnik jedne porodične kuće (neovisno od idealnog dijela, a da je brak parničnih stranaka razveden zbog razloga koji se pripisuje isključivo odgovornosti protustranki, kao i socijalnim okolnostima koje se odnose na mogućnost zarade).

Činjenica koju žalitelj u svojoj žalbi navodi da je stan bio vlasništvo ŽTP-a Sarajevo, te da je bio namijenjen samo za radnike ovog preduzeća dok se nalaze na radnom mjestu, nije relevantna za odlučivanje u ovom postupku, budući da je nespornim utvrđeno postojanje stanarskog prava na predmetnom stanu. Dakle, ne radi se o stanu na kojem se ne može steći stanarsko pravo iz razloga obavljanja određenih dužnosti propisanih članom 4. Zakona o stambenim odnosima.

Ni ostali žalbeni prigovori nisu osnovani, pa je prvostepeni sud pravilno i potpuno utvrdio sve činjenice, na koje je pravilno primijenio materijalno pravo, a budući da pri donošenju odluke nije ni povrijedio odredbe parničnog postupka, to je drugostepeni sud, shodno čl. 350 ZPP-a, odlučio kao u izreci.

Istina, u izreci rješenja se potkrala greška prilikom izrade istog, pa je u stavu 2. rješenja navedeno da je predlagatelj dužan napustiti predmetni stan, a u razlozima je pravilno navedeno da je protivnik predlagatelja dužan napustiti predmetni stan, pa će prvostepeni sud izvršiti ispravku donijetog rješenja, u smislu čl. 324 ZPP-a, jer se radi o očiglednoj pogrešci u pisanju.

Apelantu prijeporni stan ne predstavlja „dom“, i pored činjenice da se neposredno nakon rata u njega pokušao vratiti, u čemu ga je onemogućila bivša supruga, jer je, još prije rastave braka, zasnovaio svoj novi dom kupnjom stana u Nišu, gdje živi i radi, a što je neprijeporno utvrđeno u postupcima pred sudovima koji su odlučivali o ovome pitanju.

- Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 121/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 2/05; rastava braka, zasnivanje novoga doma i predratni stan.

IZDRŽAVANJE DJECE

-čl. 72. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/02)

-čl. 7. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05 i 63/07)

SUD IMA OBAVEZU DA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI UTVRDI SVE ČINJENICE OD KOJIH ZAVISI PRAVILNA I ZAKONITA ODLUKA O IZDRŽAVANJU MLLJ. DJECE.

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je udovoljio zajedničkom prijedlogu za razvod braka, dok je u pogledu povjeravanja i izdržavanja zajedničke djece stranaka prvostepeni sud odlučio da se maloljetna B. A. i maloljetna B. D. povjere na čuvanje, zaštitu i vaspitanje predlagateljici kao majci, a predlagač je obavezan da doprinosi izdržavanju maloljetnog djeteta u visini od 15% za svako dijete od invalidnine koju ostvaruje.

Predlagateljica u žalbi ne osporava presudu u dijelu kojim je razveden brak, niti u dijelu odluke o povjeravanju maloljetne djece, ali spori odluku o izdržavanju maloljetne djece tako što smatra da kod donošenja ove odluke prvostepeni sud nije cijenio da su potrebe djece, s obzirom na njihov uzrast, različite, da nisu utvrđena sva primanja predlagača niti njegove mogućnosti da stiče povećane prihode, te da je nepravilno navedena obaveza utvrđena od presuđenja, a ne od dana podnošenja zajedničkog prijedloga za razvod braka.

Prema razlozima pobijane presude u ovom dijelu sud je imao u vidu potrebe maloljetne djece, te mogućnosti predlagača, pa kod utvrđenja da predlagač ostvaruje primanja u vidu invalidnine u iznosu od 340 KM mjesečno, zaključuje da je dosuđeni mjesečni procenat od po 15% od invalidnine za svako dijete adekvatan, te sa pozivom na odredbe člana 232. stav 2, 259. i 261. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/02 – u daljem tekstu PZ) predlagača obavezuje da doprinosi izdržavanju maloljetne djece na način iz izreke prvostepene presude.

Prema odredbi čl. 72. PZ sud po službenoj dužnosti odlučuje o zaštiti, vaspitanju i izdržavanju maloljetnog djeteta, pa proizilazi da sud po službenoj dužnosti ima obavezu da utvrdi sve elemente od kojih zavisi odluka o povjeravanju i izdržavanju maloljetne djece, pa time u pogledu odluke o povjeravanju i izdržavanju maloljetne djece sud nije vezan odredbom člana 7. Zakona o parničnom postupku. Navedeno, saglasno odredbi člana 1. istog zakona prema kojoj se Zakonom o parničnom postupku određuju pravila postupanja na osnovu kojih sudovi odlučuju u građanskim sporovima, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, pa proizilazi da je u konkretnom slučaju sud upućen na odredbe Porodičnog zakona. Prema navedenom, prvostepeni sud je po službenoj dužnosti imao obavezu da utvrdi sve činjenice od kojih zavisi pravilna odluka o izdržavanju maloljetne djece, a koje obaveze sud nije oslobođen bez obzira što se u konkretnom slučaju radi o zajedničkom prijedlogu za razvod braka, jer sud prije svega vodi računa o potrebama maloljetnog djeteta.

Prema činjenicama utvrđenim u prvostepenom postupku predlagateljica je nezaposlena, dok je predlagač zaposlen na određeno vrijeme i ima stalna mjesečna primanja u vidu invalidnine u iznosu od 360 KM, a isti nemaju druge zakonske obaveze izdržavanja. Međutim, prvostepeni sud, bez obzira na obavezu da po službenoj dužnosti utvrdi sve

činjenice od kojih zavisi pravilna i zakonita odluka o izdržavanju maloljetne djece, ne utvrđuje koliko iznose primanja predlagača po osnovu radnog odnosa i da li je u pitanju stvarno rad na određeno vrijeme, niti stvarne mogućnosti sticanja povećane zarade. Pored toga nisu utvrđeni stambeni uslovi stranaka, da li isti imaju imovinu i koju i da li mogu ostvarivati prihode iz te imovine.

Proizilazi, dakle, da žalba predlagateljice osnovano ukazuje da je prvostepeni sud propustio da utvrdi sve relevantne činjenice od kojih zavisi odluka o izdržavanju maloljetne djece. Takođe, prvostepeni sud u razlozima pobijane presude ne obrazlaže zaključak da su potrebe maloljetne djece jednake (radi se o kćerkama uzrasta 11 i 16 godina), a niti obrazlaže iz kojeg razloga je obavezu predlagača utvrdio od presuđenja, a ne od dana podnošenja zajedničkog prijedloga.

Prema navedenom, pobijana presuda u osporenom dijelu je zasnovana na povredi odredaba parničnog postupka iz odredbe člana 209. Zakona o parničnom postupku u vezi sa odredbom člana 1. istog zakona, te u vezi sa odredbom člana 72. Porodičnog zakona.

(Okružni sud Banja Luka, GŽ-2117/07 od 30.01.2008.)

– Čl. 232. st. 2. i čl. 233. st. 1. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02)

Dužnost roditelja da doprinosi izdržavanju punoljetnog djeteta koje se nalazi na redovnom školovanju nije identična obavezi roditelja kod izdržavanja maloljetne djece, jer roditelji doprinose izdržavanju punoljetnog djeteta prema svojim mogućnostima.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se ukine njegova obaveza da doprinosi izdržavanju tuženog, a koja obaveza je utvrđena presudom prvostepenog suda broj: P – 775/90 od 25.07.1990. godine.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda pravosnažnom presudom Osnovnog suda u P. broj: P – 775/90 od 25.07.1990. godine tuženi je obavezan da na ime svog doprinosa za izdržavanje tuženog plaća mjesečni iznos od 30% od LD kojeg je ostvarivao kod ŽTO B. RJ Stanica P..

Nadalje, prvostepeni sud utvrđuje da su se, u odnosu na period kada je utvrđena navedena obaveza izdržavanja, promijenile prilike kako tužitelja, tako i tuženog. Tako je tužitelj u međuvremenu penzionisan i ostvaruje mjesečnu penziju u iznosu od 273 KM, a ima obustava u iznosu od 103,10 KM na ime izdržavanja tuženog, isti je obolio od šećerne bolesti usljed čega je pod redovnom terapijom i mora da pazi na ishranu, te usljed čega je nesposoban za teže fizičke poslove. Isti živi u kući koja nije dovršena, napravljen je samo podrum do prve ploče, bez kupatila i WC, te nema materijalnih sredstava da kuću dovrši, dok je u vrijeme ranijeg presuđenja bio zaposlen i živio je u kući svoje majke.

S druge strane i prilike tuženog kao primaoca izdržavanja su se promijenile, isti je u vrijeme ranijeg presuđenja maloljetan u dobi od 7 godina, a u međuvremenu je postao punoljetan dana 17.03.2001. godine, školske 2003/04 godine je upisan kao redovan student Tehnološkog fakulteta u B., na kojem fakultetu je sada apsolvent, dana 17.03.2009. godine isti navršava 26 godina, ostvario je pravo na dvije stipendije u ukupnom iznosu od 300,00 KM, od kojih sada prima samo stipendiju od 200,00 KM, živi sa majkom koja je zaposlena i ostvaruje primanja od oko 375,00 KM mjesečno, tuženi i njegova majka nemaju drugu imovinu osim stana u kojem stanuju, mjesečno na ime režija za stan plaćaju iznos od 139,00 KM, bez troškova za grijanje u zimskom periodu, a tuženi za vrijeme raspusta ostvaruje dodatne prihode obavljajući pomoćne poslove na postavljanju parketa i laminata.

Kod navedenog činjeničnog osnova, cijeneći da su roditelji u obavezi da se staraju o daljem školovanju djeteta nakon punoljetstva samo u mjeru u kojoj im to po redovnom toku stvari dozvoljavaju njihove mogućnosti pri čemu nisu dužni da se odriču svog vlastitog materijalnog egzistencijalnog minimuma, niti da ulažu povećane napore za

pribavljanje materijalnih sredstava kao kada je u pitanju izdržavanje maloljetne djece, sa pozivom na odredbe čl. 232., 233., 253. i 254. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 54/02), prvostepeni sud pobijanom presudom sudi tako što usvaja tužbeni zahtjev tužitelja.

Žalbenim navodima tuženi ne spori činjenice utvrđene u prvostepenom postupku, ali smatra da je tužitelj još uvijek u obavezi da doprinosi njegovom izdržavanju, jer se kao punoljetna osoba nalazi na redovnom školovanju.

Prema odredbi čl. 233. st. 1. Porodičnog zakona, ukoliko se djeca nalaze na redovnom školovanju, roditelji su dužni da im prema svojim mogućnostima obezbijede izdržavanje i nakon punoljetstva, a najdalje do navršene 26. godine života, osim ako redovno školovanje nije u tom vremenu završeno iz opravdanih razloga, pa proizilazi da bi u konkretnom slučaju utvrđena obaveza tužitelja da doprinosi izdržavanju tuženog mogla egzistirati do 17.03.2009. godine. Saglasno odredbi čl. 263. st. 1. Porodičnog zakona zainteresovano lice može tražiti da sud povisi, snizi ili ukine izdržavanje dosuđeno ranijom pravosnažnom presudom ako su se izmijenile okolnosti na osnovu kojih je donesena ranija presuda.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda u konkretnom slučaju okolnosti koje su od uticaja na obavezu izdržavanja u odnosu na period ranijeg presuđenja su se do te mjere promijenile da opravdavaju ne sniženje utvrđene obaveze izdržavanja, već njeno ukidanje. Navedeno imajući u vidu da prema odredbama čl. 232. st. 2. i čl. 233. st. 1. Porodičnog zakona dužnost izdržavanja punoljetnog djeteta radi školovanja nije izjednačena sa dužnošću roditelja da izdržavaju svoju maloljetnu djecu. Naime, u izvršenju obaveze izdržavanja maloljetne djece roditelji moraju iskoristiti „sve svoje mogućnosti“ tj. doprinositi izdržavanju i na uštrb svog nužnog izdržavanja. Međutim, kada su roditelji materijalno neobezbjedeni tako da bi daljim izdržavanjem punoljetnog djeteta zbog školovanja bila dovedena u pitanje njihova egzistencija, ne nastaje obaveza izdržavanja, odnosno roditelji doprinose izdržavanju punoljetnog djeteta „prema svojim mogućnostima“.

Kod navedenog, te s obzirom na činjenično utvrđenje prvostepenog suda prema kojem bi daljim plaćanjem izdržavanja tuženog tužitelj morao da se odriče vlastitog materijalnog egzistencijalnog minimuma, a imajući u vidu da tuženi prima mjesečnu stipendiju koja je viša od penzije koja preostane njegovom ocu nakon odbitka na ime izdržavanja tuženog i da živi u boljim stambenim uslovima od tužitelja, proizilazi da je pravilan zaključak prvostepenog suda da su u konkretnom slučaju ispunjeni zakonski uslovi da se ukine ranije utvrđena obaveza tužitelja da doprinosi izdržavanju tuženog.

(Iz obrazloženja presude Okružnog suda Banjaluka broj: 77 0 P 002271 09 Gž od 28.04.2009. godine)

Razvod braka i izdržavanje bračnog druga

PRESUDA

Žalba tužene se odbija, pa se presude Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P.209/04-II od 24.11.2005. godine u stavu dva i stavu tri izreke POTVRĐUJE.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom, stavom jedan usvojen je tužbeni zahtjev tužitelja, pa je razveden brak zaključen dana 19. januara 1974. godine u B. između A.M. sina S. iz B. i

A.M.1 rođ. S. A. kćeri A.1 iz B., zbog ozbiljno i trajno poremećenih bračnih odnosa i prekinute bračne zajednice u dužem vremenskom periodu. Stavom dva i stavom tri izreke presude odbijen je zahtjev tužene – protivtužiteljice kojim traži da se tužitelj obaveže da na ime doprinosa za njeno izdržavanje isplaćuje mjesečno iznos od 400,00 KM, i to isplatom na ruke do 5-og u mjesecu za tekući mjesec. Stavom četiri izreke presude odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Blagovremeno izjavljenom žalbom putem punomoćnika tužena – protivtužiteljica pobija prvostepenu presudu u dijelu kojim je odbijen protivtužbeni zahtjev zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se žalba uvaži, ukine prvostepena presuda u pobijanom dijelu, te da se u tom dijelu preinači tako što će u cijelosti udovoljiti protivtužbenom zahtjevu.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Ovaj sud je prvostepenu presudu ispitao u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, shodno odredbi čl. 292 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH.

Odluka o protivtužbenom zahtjevu tužene koji se tiče njenog zahtjeva da se tužitelj obaveže da na ime doprinosa za njeno izdržavanje plaća mjesečno po 400 KM zasnovana je na utvrđenom činjeničnom stanju da tužena – protivtužiteljica živi u Š. sa sinom koji snosi veliki dio troškova zajedničkog domaćinstva; da ona ostvaruje stalna mjesečna primanja u iznosu od 480 CFR (oko 600 KM); tromjesečna u iznosu od 1200 CFR; da ostvaruje povremena primanja čišćenjem biroa i čuvanjem djeteta; da nije dokazala da izdvaja dodatna sredstva za zdravstveno osiguranje, niti za plaćanje medicinskih usluga zbog narušenog zdravlja. S druge strane tužitelj – protivtuženi ostvaruje stalna mjesečna primanja od 1213,00 CFR i po osnovu invalidnine iznos od 51,38 KM. Izdržava vanbračnu suprugu. Cijeneći njegove materijalne mogućnosti sud nalazi, da bi on bio u obavezi da daje tuženoj mjesečno izdržavanje kao bivšem bračnom drugu, ali obzirom da i tužena ostvaruje stalne i povremene prihode koje su joj dovoljne za život, kao i da je njihova bračna zajednica faktički prestala 2001. godine i za to vrijeme odvojenog života (više od 3 godine) ona je samostalno obezbjeđivala sredstva za vlastito izdržavanje, primjenom odredbi čl. 239 i čl. 243 Porodičnog zakona odbija tuženu sa postavljenim protivtužbenim zahtjevom.

Ne stoji tvrdnja žalbe tužene da je pobijana presuda nerazumljiva i da ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, čime da je učinjena bi bila bitna povreda parničnog postupka iz čl. 284 stav 2 tačka 12 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH.

Suprotno navodima žalbe ovaj sud cijeni da pobijana presuda sadrži razloge o svim pravno odlučnim činjenicama, da razlozi pobijane presude nisu ni međusobno protivrječni, ni protivni sadržaju dokaza provedenih tokom prvostepenog postupka, pa se pravilnost pobijane presude može valjano ispitati.

Sud je činjenično stanje utvrdio na osnovu dokaza koje su stranke predložile i koje činjenice su učinile nespornim, pa je sud cjeneći da tužena ostvaruje stalna mjesečna primanja i njihovu visinu, da je kroz duži vremenski period po prekidu bračne zajednice samostalno obezbjeđivala sredstva za svoje izdržavanje, zaključio da je materijalno obezbjeđena. Nadalje, sud je utvrdio da tužena ostvaruje i povremenu zaradu, a sudu nije pružila dokaze da je njeno zdravstveno stanje narušeno, niti da po tom osnovu ima dodatne izdatke. Eventualno, buduće smetnje i godine starosti u koje tužena ulazi ne mogu uticati na odluku suda jer sud odlučuje prema činjenicama i stanju utvrđenom u vrijeme donošenja odluke.

Materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno na štetu tužene kada je odbijena sa protivtužbenim zahtjevom. Suprotno žalbenim razlozima prvostepeni sud je utvrdio da tužena ostvaruje stalna mjesečna primanja koja su dovoljna za život, (čl. 239 Porodičnog zakona) da ostvaruje i dodatna primanja, te da je u dužem periodu po faktičkom prekidu bračne zajednice (više od tri godine) samostalno obezbjeđivala dovoljno sredstava za vlastito izdržavanje (čl. 243 Porodičnog zakona). I da postoji moralna obaveza tužitelja da dijelom doprinosi za izdržavanje tužene obzirom na dužinu trajanja njihovog braka, ono ne može uticati na odluku u smislu da se po tom osnovu udovolji protivtužbenom zahtjevu, pošto nisu ispunjene aktivne pretpostavke za supružansko izdržavanje.

Žalbom se ne pobija prvostepena odluka u stavu jedan izreke kojom je odlučeno da se brak parničnih stranaka razvodi, pa u tom dijelu ona ostaje neizmijenjena.

Iz navedenih razloga žalba tužene je neosnovana i kao takva primjenom odredbe čl. 295 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02 i 11/05) odbijena.

(Presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj 097-0-GŽ-06-000020)

Razvod braka i zahtjev za izdržavanje

Žalba tuženog M.Č. se UVAŽAVA i presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj 096-0-P-06-000057 od 23.05.2006. godine PREINAČAVA u stavu II izreke tako što se tužiteljica S.r.J.Č. odbija sa zahtjevom za izdržavanje.

U ostalom dijelu (stav I, II i IV izreke) prvostepena presuda ostaje neizmijenjena.

Presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj 096-0-P-06-000057 od 23.05.2006. godine odlučeno je:

"Razvodi se brak između tužiteljice S.r.J.Č. i tuženog M.Č. sina S. zaključen u I., dana 25.09.1974. godine, koji se vodi pod rednim brojem 9. za godinu 1974. u matičnoj knjizi vjenčanih koja se vodi za mjesto P.

Obavezuje se tuženi M.Č. da na ime doprinosa za izdržavanje tužiteljice S.r.J.Č., plaća 30% od svoje penzije na ruke tužiteljice počev od 27.01.2006. godine, kao dana podnošenja tužbe pa nadalje i to svakog prvog do petog u mjesecu, sve dok ova obaveza po zakonu bude trajala ili dok ova presuda ne bude ukinuta odnosno izmijenjena, a sve to u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Sa viškom tužbenog zahtjeva tužiteljica se odbija.

Tužiteljica se oslobađa plaćanja troškova takse u ovom sporu. "

Protiv dijela te presude u kojem je odlučeno o izdržavanju tužiteljice žali se tuženi zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava i

ističe da je u postupku utvrđeno da kao penzioner ostvaruje primanja u mjesečnom iznosu od 250,00 KM i da je u obavezi da izdržava malodobno dijete staro 14 godina, da bračna zajednica između njega i tužiteljice ne postoji 10 godina, da se tužiteljica za to vrijeme sama izdržavala, da nisu ispunjeni zakonski uslovi za njegovu obavezu da izdržava tužiteljicu i poziva se na odluke Vrhovnih sudova Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Predlaže da se prvostepena presuda u dijelu kojim je obavezan plaćati za izdržavanje tužiteljice preinači i tužiteljica sa zahtjevom za izdržavanje odbije ili da se ukine i održi rasprava.

Tužiteljica u odgovoru na žalbu pobija žalbene razloge i navode i predlaže da se žalba odbije kao neosnovana i prvostepena presuda potvrdi.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u granicama razloga navedenih u žalbi u smislu člana 292. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02 i 11/05), u daljem tekstu ZPP-a BD, ovaj sud je ocijenio da je žalba tuženog osnovana i odlučio je kao u izreci ove presude.

Naime, iz obrazloženja prvostepene presude i podataka u spisu predmeta, utvrđeno je da je bračna zajednica između parničnih stranaka faktički prekinuta 1995. godine zbog trajno poremećenih bračnih odnosa i da nema mogućnosti da se obnovi, da tužiteljica od tada živi u domaćinstvu svoga brata i da se izdržavala od zarade ostvarene povremenim radom u nadnici i pomoći brata, da tuženi ostvaruje penziju u iznosu od 256,50 KM mjesečno i da živi u vanbračnoj zajednici sa drugom ženom sa kojom ima malodobno dijete koje je zajedno sa vanbračnom suprugom obavezan izdržavati.

Nije sporno da se neosiguranom bračnom drugu, onom koji je nesposoban za rad ili je nezaposlen dosuđuje kod razvoda braka novčani iznos na teret drugog bračnog druga, srazmjerno njegovim mogućnostima, shodno odredbi člana 239. preuzetog Porodičnog zakona. Smisao te odredbe je u tome da razvodom braka jedan bračni drug dolazi u nepovoljne materijalne prilike, u situaciju u kojoj je ugroženo njegovo izdržavanje. I to baš radi prestanka braka, jer se tom činjenicom mijenja njegovo stanje, u stanje koje je za njega nepovoljno.

U konkretnom slučaju, iako je brak dugo trajao (više od 30 godina), bračna zajednica između parničnih stranaka je faktički prekinuta 1995. godine, a tužba za razvod braka kojom je traženo i supružansko izdržavanje podnesena po proteku oko 11 godina od prekida bračne zajednice i kada bračni drug / tužiteljica koja traži izdržavanje kroz to vrijeme nije uopšte bila ekonomski upućena na drugog bračnog druga / tuženog, onda se ima uzeti da je kroz duži period odvojenog života potpuno samostalno obezbjeđivala sredstva za svoje izdržavanje. Svaki od bračnih drugova živio je i izdržavao se sasvim neovisno od bračnog stanja i bračne zajednice, jer za to vrijeme ne samo da zajednice nije bilo, nego među njima uopšte nije bilo neke veze. Samo formalno postojanje braka, ne daje pravo na izdržavanje za slučaj razvoda braka, obzirom da to pravo proizilazi iz svrhe braka, a to je bračna zajednica, ostvarivanje dužnosti uzajamnog pomaganja, zajedničkog življenja koje se sastoji u radu, ulaganjima, uzajamnim postupcima u trošenju, iz koga je stanja jedna strana razvodom došla u prilike u kojima nije materijalno osigurana i tada ima opravdanja teret koji pada na drugog razvedenog bračnog druga, a ne zbog formalnog postojanja braka.

Kod činjenice da stranke ne žive u bračnoj zajednici oko 11 godina i da kroz to vrijeme tužiteljica nije tražila izdržavanje, niti su stranke kao bračni drugovi bili upućeni na uzajamnu pomoć kroz tako dugo vrijeme, tako da su prestali da vrše uzajamna prava i obaveze, znači da tužiteljica nije ekonomski ovisila od tuženog, pa je iz same činjenice formalnog postojanja braka, ali i bez utvrđenja činjenica koje se tiču nemogućnosti zaposlenja tužiteljice kao jedne od bitnih pretpostavki za nastanak njenog prava na izdržavanje, pogrešan zaključak prvostepenog suda da tužiteljica ima pravo na izdržavanje.

Prema tome, osnovano tuženi žalbom ukazuje da odvojeni život između njega i tužiteljice dugo traje, da toliko dugo traju samostalna privređivanja i samostalna briga o životnim potrebama svakoga od njih, onda otpada zakonska pretpostavka o upućenosti stranaka na uzajamnu potporu, a stim u vezi i zakonski osnov za izdržavanje, što shodno odredbi člana 243. Porodičnog zakona vodi odbijanju zahtjeva za supružničko izdržavanje.

Kako stoji žalbeni razlog da je prvostepena presuda u dijelu u kojem je utvrđena obaveza supružanskog izdržavanja donesena uz pogrešnu primjenu materijalnog prava, da je prvostepeni sud pogrešno protumačio odredbu člana 243. Porodičnog zakona i time povredio pravila od kojih ovisi osnovanost tog zahtjeva, valjalo je žalbu tuženog kao osnovanu uvažiti i na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u prvostepenom postupku prvostepenu presudu u pobijanom dijelu zbog pogrešne primjene materijalnog prava preinačiti na osnovu člana 301. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH.

Ukidanje dosuđenog izdržavanja

P R E S U D A

Žalba tužitelja Đ.T. iz B. se USVAJA i presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj 096-0-P-06-000026 od 29.05.2006. godine kojom je tužitelj odbijen sa tužbenim zahtjevom PREINAČAVA tako što se usvaja tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

”Mijenja se presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P.88/02-II od 15.10.2002. godine tako što se tužitelj Đ.T. iz B. oslobađa obaveza davanja doprinosa za izdržavanje svog sina punoljetnog L.T.–M. iz P”.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Prvostepenom presudom tužitelj je odbijen sa zahtjevom da se izmjeni presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P.88/02-II od 15.10.2002. godine (kojom je obavezan da za izdržavanje L.T. iz P., kao svog sina, doprinosi 15% od mjesečne zarade počev od 20.06.2002. godine pa ubuduće a dok zato budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda) tako da se isti oslobodi obaveze da doprinosi za izdržavanje svog sina L.T.–M. koja je utvrđena navedenom presudom, kao i da se tuženi obaveže da tužitelju naknadi troškove postupka.

Navedenu presudu žalbom pobija tužitelj zbog, kako proizlazi iz navoda žalbe, pogrešne primjene materijalnog prava odnosno pogrešne primjene odredbe člana 231. Porodičnog zakona kada je prvostepeni sud odlučio kao u izreci pobijane presude.

Nakon što je pobijanu presudu ispitao u granicama propisanim odredbom čl. 292. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02 i 11/05) ovaj sud je odlučio kao u izreci, a iz slijedećih razloga:

Tužitelj je zahtjev u ovom sporu, da se izmijeni presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH, broj P.88/02-II od 15.10.2002. godine, i isti oslobodi obaveze (faktički da se ukine njegova obaveza) da doprinosi za izdržavanje L.T. iz P. – sina tužitelja koja je ovom presudom utvrđena, zasnovao na činjeničnim navodima da je tuženi u školskoj 2003/04 godini upisao (kao student) V. t. školu u B., međutim, redovno nije pohađao nastavu i nije položio kolokvije, niti je položio ijedan ispit, pa je u školskoj 2004/05 godini obnovio upis. Obzirom da i u obnovljenoj godini nije redovno ispunjavao obaveze, u školskoj 2005/06 godini je promijenio školu i kao vanredni student upisuje Višu tekstilnu školu u L., međutim, činjenica da više od 2 godine nije položio nijedan ispit ukazuje da je i školu u L. upisao samo da i nadalje prima izdržavanje određeno navedenom presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH i stoga ovaj upis faktički predstavlja zloupotrebu prava na izdržavanje koje svako dijete ima dok se nalazi na redovnom školovanju, a nakon njegovog punoljetstva.

Prvostepeni sud je, kako proizlazi iz obrazloženja pobijane presude, u postupku utvrdio činjenice da je tuženi prvu godinu studija nakon punoljetstva upisao 2003/04 godine, da je upis na istoj školi (V. t.) obnovio 2004/05 godine i da je 2005/06 godine na redovnom školovanju i to kao student prve godine na V. t. školi u L. (izvršen je u dokaznom postupku uvid u uvjerenja navedenih škola) pa je ocijenio odnosno zaključio da činjenica da se tuženi u vrijeme podnošenja tužbe nalazi na redovnom školovanju (kao student prve godine na V. t. školi u L. sa svim obavezama koje proizlaze iz statusa studenta) predstavlja osnov za postojanje obaveze tužitelja, da kao roditelj i nadalje doprinosi izdržavanju tuženog – svog sina, a koji osnov je sadržan u odredbi člana 231. Porodičnog zakona ("Službeni list SR BiH", broj 21/79 i 44/89) a da dokazi koje je tužitelj sudu u postupku predočio ne predstavljaju dokaze koji upućuju na to da tuženi samo fiktivno studira.

Ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primjenio materijalno pravo kada je tužitelja odbio sa tužbenim zahtjevom.

Naime, po ocjeni ovoga suda činjenice koje je prvostepeni sud utvrdio u postupku kao i činjenica koju je tužitelj istakao u žalbi (da tuženi obaveze koje proizlaze iz redovnog školovanja i dalje ne ispunjava) i priloženi dokaz u tom pravcu koji evidentno nije mogao sudu pružiti u prvostepenom postupku (u uvjerenju od 09.10.2006. godine koje je dostavljeno Apelacionom sudu konstatovano je da je tuženi u školskoj 2006/07 ponovo upisao prvu godinu na V. p. školi u B., kao redovan student) ukazuju da je prvostepeni sud pogrešno primjenio odredbu člana 231. Porodičnog zakona kada je odlučio kao u izreci pobijane presude, jer odredba člana 231. Porodičnog zakona propisuje obavezu roditelja da prema svojim mogućnostima obezbijede izdržavanje djeci i nakon punoljetstva, najdalje do 26 godine života (osim ako redovno školovanje i u tom vremenu nije završeno iz opravdanih razloga) samo ako se djeca nalaze na redovnom školovanju, a činjenica redovnog školovanja svakako ne znači samo upis svake školske godine u određenu školu na prvu godinu studija u svojstvu redovnog studenta, nego redovno školovanje podrazumijeva

izvršavanje svih obaveza predviđenih programom studija i polaganje ispita bez znatnog zastoja (osim ako je znatan zastoj posljedica drugih okolnosti a ne nemara djeteta, pri čemu je teret dokazivanja opravdanosti razloga za zastoj na tuženom) kako bi se stvorili uslovi za upis u narednu godinu studija.

Kako je tuženi i u školskoj 2006/07 godini ponovo upisao prvu godinu studija na V. p. školi u B. što nedvojbeno ukazuje da i u 2005/06 školskoj godini nije ispunjavao obaveze koje proizlaze iz redovnog školovanja u školi koju je prethodno upisao, to tužitelj nije dužan da saglasno odredbi člana 231. Porodičnog zakona doprinosi za njegovo izdržavanje, jer njegovo školovanje u konkretnim okolnostima ne predstavlja redovno školovanje u smislu navedene zakonske odredbe, pa je zahtjev tužitelja valjalo usvojiti i prvostepenu presudu preinačiti, a na osnovu odredbe člana 301. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH.

Obzirom da saglasno odredbi člana 113. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH sud kada preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek odlučuje o troškovima cijelog postupka, ovaj sud je odredio da svaka stranka snosi svoje troškove postupka imajući u vidu činjenicu da tužitelj iako je tužbom tražio naknadu troškova, opredjeljeni zahtjev za naknadu nije podnio do zaključenja glavne rasprave pred prvostepenim sudom.

Odluka o povjeravanju djeteta

Tužitelj J.A. iz B. ODBIJA se sa tužbenim zahtjevom koji glasi:

”Mijenja se presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P-54/03-II od 03.02.2004. godine, u dijelu koji se odnosi na povjeravanje zajedničkog djeteta parničnih stranaka na dalji odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje tuženoj A.B., kao majci, tako što se zajedničko dijete parničnih stranaka mldb. D.A. rođen 01.01.2001. godine u B. povjerava na dalji odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje tužiocu J.A. iz Brčkog, kao ocu.

Obavezuje se tužena A.B. da mldb. D.A. preda tužiocu J.A. na odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje, te da na ime svog doprinosa za izdržavanje mldb. D.A. mjesečno plaća iznos od 300,00 KM na ruke tužioca J.A., kao zakonskog zastupnika i oca mldb.

D.A. i to do desetog u mjesecu za tekući mjesec, počev od pravosnažnosti presude pa ubuduće dok za to budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda, a sve u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.”

Obavezuje se tužitelj J.A. da tuženoj A.B. naknadi troškove postupka u iznosu od 1.165,00 KM, u roku od 15 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Tužitelj je Osnovnom sudu Brčko Distrikta BiH podnio tužbu u kojoj je naveo da je pravosnažnom presudom istog suda P-54/03-II od 03.02.2004. godine brak parničnih stranaka razveden, a mldb. dijete stranaka – sin D.A. povjeren tuženoj A.B. kao majci na odgoj, čuvanje i vaspitanje. Međutim, tužena je 3 mjeseca po razvodu braka otišla u A. praktično napuštajući mldb. dijete i ostavljajući ga tužitelju kao ocu na odgoj, čuvanje i vaspitanje u narednih 15 mjeseci, nepokazujući za to vrijeme dužnu brigu prema njemu, jer je mldb. dijete posjećivala samo jednom mjesečno kada je dolazila u B. po dječiji dodatak, pa je time pokazala grubu nemarnost i nepodobnost za dalju brigu i odgoj mldb. sina. Nadalje, tužena je krajem avgusta 2005. godine, bez znanja i saglasnosti tužitelja i Centra ... B. odvela mldb. dijete u A. i tako je uskratila tužitelju roditeljsko pravo odnosno pravo da održava lične kontakte sa djetetom. Kako je tužitelj od razvoda braka faktički vodio brigu o mldb. sinu, a kako ga tužena sprečava da sa istim održava lične odnose, te ne vraća mldb. D. iz A. i odvaja ga od tužitelja i od njegovih roditelja odnosno iz sredine u kojoj je rođen i odrastao, tužena je povrijedila takvim postupcima odredbe Porodičnog zakona kao i prava utvrđena Konvencijom o pravu djeteta. Osim toga zbog nepostojanja poželjnog kontinuiteta u podizanju mldb. djeteta moglo

bi doći i do adaptacionih problema koji bi negativno uticali na dalji psihofizički razvoj mlđb. djeteta, pa kako navedene činjenice ukazuju da su se promijenile okolnosti koje su postojale u vrijeme donošenja ranije odluke predlaže da se izmijeni presuda kojom je brak stranaka razveden u dijelu koji se odnosi na povjeravanje mlđb. djeteta, tako da se mlđb. D.A. (sin stranaka) povjeri ubuduće tužitelju kao ocu.

Tužena je u postupku Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P-145/05-II u odgovoru na tužbu istakla da ne postoje promijenjene okolnosti u odnosu na okolnosti koje su postojale u vrijeme donošenja presude kojom je razveden brak stranaka i mlđb. sin stranaka povjeren istoj kao majci na odgoj, čuvanje i vaspitanje a koje bi ukazale na osnovanost zahtjeva tužitelja za izmjenu odluke o povjeri.

Odlučujući o zahtjevu tužitelja prvostepeni sud je nakon provedenog dokaznog postupka presudom broj P-145/05-II od 25.08.2005. godine preinačio presudu istog suda broj P-54/03-I od 03.02.2004. godine u dijelu koji se odnosi na povjeravanje zajedničkog djeteta tako što je mlđb. D.A. povjerio na odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje tužitelju kao ocu.

Protiv ove presude tužena je izjavila žalbu, pa je Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH odlučujući o žalbi rješenjem broj 097-0-Gž-06-000443 od 09.11. 2006. godine žalbu usvojio, pobijanu presudu ukinuo na osnovu odredaba čl. 293. i 296. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH, u daljem tekstu ZPP BD BiH, (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02, 11/05 i 20/06) i odlučio da održi glavnu raspravu jer je našao da je prvostepena presuda donesena uz bitnu povredu odredaba postupka iz čl.

284. stav 2 tačka 12 ZPP-a BD BiH na koju povredu je ukazala tužena u žalbi kao i zbog toga što je našao da je to potrebno radi pravilnog utvrđenja činjeničnog stanja u ovom sporu.

Tužitelj je u postupku pred Apelacionim sudom istakao da ostaje kod tužbe, i svih navoda istaknutih u tužbi, a tužbeni zahtjev je precizirao podneskom od 11.12.2006. godine tako da traži: da se izmijeni presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P- 54/03-II od 03.02.2004. godine, u dijelu koji se odnosi na povjeravanje zajedničkog djeteta parničnih stranaka na dalji odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje tuženoj A.B., kao majci, tako što se zajedničko dijete parničnih stranaka mlđb. D.A. rođen 01.01.2001. godine u B. povjerava na dalji odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje tužiocu J.A. iz B., kao ocu, a da se tužena A.B. obaveže da mlđb. D.A. preda tužiocu J.A. na odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje, te da na ime svog doprinosa za izdržavanje mlđb. D.A. mjesečno plaća iznos od 300,00 KM na ruke tužioca J.A., kao zakonskog zastupnika i oca mlđb. D.A. i to do desetog u mjesecu za tekući mjesec, počev od pravosnažnosti presude pa ubuduće dok za to budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda, a sve u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Predložio je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Tužena je u postupku pred Apelacionim sudom ponovo istakla da osporava zahtjev tužitelja jer se nisu izmijenile okolnosti, pa se stoga ne može izmijeniti ni odluka suda donesena u brakorazvodnom sporu kojom je mlđb. sin D.A. povjeren njoj kao majci na odgoj, zaštitu i vaspitanje. Predložila je da stoga sud tužitelja odbije sa zahtjevom da se mlđb. dijete stranaka povjeri ubuduće njemu kao ocu na odgoj, zaštitu i vaspitanje, te je tražila da se tužitelj obaveže da istoj naknadi troškove parničnog postupka.

Apelacioni sud je u postupku proveo dokaze uvidom u zapisnik Centra ... B. od 28.12.2005. godine, dopis – mišljenje Pododjela ... od 17.01.2006. godine, nalaz i mišljenje ljekara specijaliste iz B. od 04.03.2005. godine i 24.02.2005. godine, kopiju zdravstvene knjižice, zapisnik Centra ... od 05.05.2006. godine, dopis – mišljenje Pododjela ... B. od 15.05.2006. godine, izvještaj ljekara specijaliste za ortopediju iz A. od 16.05.2006. godine, uvid u obračun plate (prevod) za tuženu, u uvjerenje o prijavi za mlđb. D.A., uvid u nalaz i mišljenje kliničkog psihologa Z.N. iz B.1, uvid u nalaz dr. N.M., podatke o mjesečnim primanjima za tužitelja za 8, 9 i 10 mjesec 2006. godine, uvid u prijavu Centra ... od 06.12.2006. godine, saslušan je svjedok V.Č., te su saslušani tužitelj i tužena kao stranke.

Nakon ocjene provedenih dokaza u smislu odredbe člana 8. ZPP-a BD BiH odlučeno je kao u izreci a iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 92. stav 2. Porodičnog zakona propisano je da će sud donijeti novu presudu o povjeravanju djece na zaštitu, vaspitanje i izdržavanje, ako to zahtjevaju promijenjene prilike.

U konkretnom slučaju mdlb. djeteta stranaka, sin D.A. presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P-54/03-II od 03.02.2004. godine kojom je razveden brak stranaka, povjeren je tuženoj kao majci na dalji odgoj, čuvanje vaspitanje i izdržavanje.

Tužitelj je u ovom postupku istakao da su se promijenile prilike koje su postojale u vrijeme kada je donesena navedena odluka, te da stoga postoji zakonski osnov za izmjenu odluke o povjeri.

Ovaj sud, međutim, nalazi da u odnosu na vrijeme kada je donesena presuda kojom je mdlb. D.A. povjeren tuženoj kao majci, ne postoje promijenjene prilike, koje bi opravdavale, odnosno činile osnovanim zahtjev tužitelja za izmjenu odluke.

Naime, iz iskaza tužitelja i tužene kao stranaka utvrđeno je da je mdlb. djeteta stranaka, nakon donošenja presude kojom je razveden brak stranaka i kojom je povjeren majci na zaštitu, vaspitanje i izdržavanje, neko vrijeme (period od oko 3 mjeseca) živio sa majkom, a zatim je ponovo boravio kod tužitelja po dogovoru tužitelja i tužene, obzirom da je tužena odlučila da nađe zaposlenje u A. i da tamo živi, pa je mdlb. djeteta ostalo sa tužiteljem i njegovim roditeljima sa kojima je tužitelj živio u zajednici, a tužena je sa mdlb. djetetom održavala kontakte i posjećivala ga, te kada je našla posao i obezbijedila stambene uslove (jer je uz saglasnost svojih roditelja mogla da živi u njihovoj kući u A.) odnosno kada je za mdlb. djeteta dobila putnu ispravu i vizu, odvela je i mdlb. D. u A., gdje o njegovom vaspitanju, zaštiti i izdržavanju ona brine, obezbjeđujući boravak djeteta u adekvatnom smještaju samo za vrijeme dok je ona na poslu. Činjenicu da je mdlb. sina krajem avgusta 2005. godine odvela u A. a da tada o odlasku mdlb. djeteta tužitelja nije izvijestila, tužena nije osporila ali je navela u iskazu kao stranke da je to učinila zbog toga što je tužitelj u to vrijeme izričito bio protiv takve njene odluke, iako se u početku odluci tužene da ode sa mdlb. djetetom u A. nije protivio. Tužitelj u postupku nije dokazao da navedene činjenice nisu tačne, niti je osporio navod tužene da ga je o odlasku djeteta obavijestila neposredno nakon napuštanja teritorije BiH, obezbjeđujući istom kontakt telefonom sa mdlb. djetetom, a činjenica da je tužena redovne kontakte tužitelja i mdlb. djeteta u B., odnosno ponovno viđenje prihvatila odmah nakon što je Centar ... B.odredio način kontaktiranja uz garancije da će mdlb. D. moći ponovo voditi sa sobom, po ocjeni suda upravo ukazuje da tužena u nastalim okolnostima nije viđanje tužitelja sa mdlb. djetetom omogućila da bi uskratila to pravo tužitelju, jer je do prekida tog načina kontaktiranja očigledno došlo isključivo zbog neprihvatanja tužitelja da mdlb. djeteta živi u A. sa tuženom kao majkom, kojoj je odlukom suda i povjeren.

U iskazu kao stranke tužitelj je naveo da ne zna gdje mdlb. sin stranaka živi u A. odnosno da li živi u adekvatnim stambenim uslovima, međutim, isti faktički nije osporio navode tužene kao stranke da su potrebni stambeni uslovi obezbjeđeni tako što tužena sa mdlb. D. živi u kući svojih roditelja, u zasebnom prostoru sa zasebnim ulazom i da su isti zadovoljavajući.

Tužitelj je u postupku pred Apelacionim sudom isticao i činjenicu da je mdlb. sin izmijenjenog ponašanja, da ispoljava nesigurnost, ima promjene u govoru (jer muca) i da je to posljedica promjene sredine a posebno činjenice da živi i boravi u sredini sa drugačijim navikama, odnosno u sredini u kojoj se govori stranim jezikom, pa je na te okolnosti odnosno na okolnost postoje li promjene u psihofizičkom razvoju i u ponašanju mdlb. sina stranaka obavljeno vještačenje kliničkog psihologa. Iz nalaza i mišljenja kliničkog psihologa Z.N. (kojem stranke nisu prigovorile) utvrđeno je da promjena u

ponašanju odnosno u razvoju mlđb. djeteta nema a vještak je određeno u postupku pred Apelacionim sudom navela da promjena ubuduće, po redovnom toku stvari, ne bi trebalo biti obzirom da je period adaptacije na novu sredinu i sve uslove života u toj sredini prošao.

Iz nalaza ljekara ortopeda koji je priložen u spis predmeta a koji je mlđb. D. pregledao u A. sud je utvrdio da tužena o zdravstvenom stanju mlđb. djeteta brine prema ukazanoj potrebi, odnosno da kontroliše njegovo zdravstveno stanje zbog promjena koje su nastale još dok je mlđb. dijete živilo u B.

Iz navedenih utvrđenih činjenica nedvojbeno proizlazi da se okolnosti koje su postojale u vrijeme donošenja prethodne odluke nisu promijenile tako da je u interesu mlđb. djeteta da se odluka o povjeravanju promjeni. Naime, činjenica da je mlđb. sin stranaka otišao iz B. kod majke kojoj je povjeren a koja živi i radi u A. sama po sebi ne ukazuje na promijenjene prilike koje zahtjevaju izmjenu odluke obzirom da je majka u prvim godinama života djeteta najvažniji oslonac u njegovom razvoju pa se takva prirodna veza može prekinuti samo ukoliko to iziskuju ozbiljni razlozi, čije postojanje u konkretnom slučaju nije dokazano. Obzirom na sve utvrđene činjenice u postupku, a cijeneći i mišljenje Centra ... B. da mlđb. dijete stranaka i ubuduće bude povjereno tuženoj kao majci sud nalazi da ne postoje promijenjene prilike koje zahtjevaju izmjenu odluke o povjeravanju saglasno navedenoj odredbi Porodičnog zakona i stoga je tužitelja odbio sa takvim zahtjevom.

Odluka o troškovima donesena je u smislu odredbe člana 102. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH, a isti se sastoje od troškova pristupa punomoćnika na ročišta održana u ovom postupku (800,00 KM), troškova za sastav žalbe (100,00 KM) i troškova takse na žalbu (40,00 KM) te troškova paušala za rad advokata u iznosu od 25% odnosno 225,00 KM (prikupljanja dokumentacije, pripremanja za ročišta i odsustva iz advokatske kancelarije) a sve saglasno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata RS ("Službeni glasnik RS" broj 45/00).

Izdržavanje maloljetnog djeteta

Obavezuje se tužena S.M. iz B., da na ime doprinosa za izdržavanje mlđb. tužitelja S.G. iz B., kao svoga sina, mjesečno plaća iznos od 150,00 KM od dana 09.02.2006. godine, kao od dana podnošenja tužbe pa ubuduće a dok zato budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda i to tako što je dospjele obroke dužna platiti odjednom, a ubuduće svakog mjeseca unaprijed najkasnije do 10-og u mjesecu na ruke zakonskog zastupnika – oca R.G. iz B., kao i da mlđb. tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.240 KM, sve u roku od 15 dana po prijemu presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Osnovnom sudu Brčko Distrikta BiH R.G. podnio je 09.02. 2006. godine tužbu protiv S.M. kojom je tražio da se mlđb. sin stranaka, rođen u vanbračnoj zajednici tužitelja i tužene, povjeri tužitelju kao ocu na odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje a da se tužena obaveže da za izdržavanje mlđb. S.G. mjesečno doprinosi po 200,00 KM od dana podnošenja tužbe pa ubuduće (dok zato budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda) i to za svaki mjesec unaprijed najkasnije do 5-og u mjesecu na ruke oca – zakonskog zastupnika, kao i da tužena tužitelju naknadi troškove postupka, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Prvostepeni sud je odlukom broj 096-0-P-06-000073 koju je donio dana 23.01.2007. godine mlđb. dijete stranaka (rođeno u vanbračnoj zajednici) povjerio tužitelju na odgoj, čuvanje, vaspitanje i izdržavanje i tuženu obavezao da tužitelju

naknadi troškove postupka u iznosu od 1.440 KM u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja, a protivtužbeni zahtjev tužene odnosno zahtjev da se mlđb. sin njoj povjeri na odgoj čuvanje, vaspitanje i izdržavanje odbio je kao neosnovan.

Zatim je isti sud dopunskom presudom broj 096-0-P-06-000073 od 19.07.2007. godine tuženu obavezao da za izdržavanje mlđb. S.G. – kao svog sina, mjesečno doprinosi po 150,00 KM od dana podnošenja tužbe i ubuduće dok

zato budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda, određujući da plaćanje obaveze vrši svaki mjesec unaprijed najkasnije do 5-og u mjesecu na ruke oca i zakonskog zastupnika, a sa viškom tužbenog zahtjeva tužitelj je odbijen.

Protiv presude od 23.01.2007. godine kao i protiv dopunske presude od 19.07.2007. godine žalbu je izjavila tužena iz svih žalbenih razloga propisanih odredbom člana 283. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH (u daljem tekstu ZPP-a BD BiH) pa je Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH odlučujući o izjavljenim žalbama povodom žalbe tužene izjavljene protiv presude od 23.01.2007. godine a po službenoj dužnosti rješenjem broj 097-0-GŽ-07-000418 od 24.09.2007. godine ovu presudu ukinuo i tužbu tužitelja u dijelu koji se odnosi na zahtjev za odlučivanje o povjeri mldb. sina stranaka odbacio (te ukinuo provedene radnje u postupku) obzirom da o povjeravanju mldb. djece rođene u vanbračnoj zajednici, saglasno odredbama Porodičnog zakona, odlučuje organ starateljstva.

Odlučujući o žalbi izjavljenoj protiv dopunske presude Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH je našao da je ista presuda donesena uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 284. stav 2 tačka 12. ZPP-a BD BiH, na koju je tužena ukazala u žalbi, pa je zbog toga kao i zbog potrebe da se činjenično stanje pravilno i potpuno utvrdi u odnosu na zahtjev mldb. tužitelja da tužena doprinosi za njegovo izdržavanje, na osnovu odredaba članova 293. i 296. istog zakona rješenjem od 24.09.2007. godine uvažavajući žalbu tužene, dopunsku presudu ukinuo i odredio održavanje glavne rasprave pred Apelacionim sudom.

U postupku pred ovim sudom mldb. tužitelj je ostao kod zahtjeva da tužena doprinosi za njegovo izdržavanje pa je zahtjev precizirao tako što je tražio da se doprinos odredi u iznosu od 150,00 KM mjesečno od dana podnošenja tužbe, nalazeći da je navedeni iznos tužena u mogućnosti izdvajati prema svojim materijalnim prilikama i prihodima i da taj iznos uz doprinos tuženog predstavlja iznos koji će zadovoljiti potrebe njegovog izdržavanja. Tražio je i da tužena istom naknadi troškove parničnog postupka.

Tužena je u postupku pred Apelacionim sudom izjavila da je saglasna da za izdržavanje mldb. tužitelja, kao svoga sina, mjesečno izdvaja po 150,00 KM jer je navedeni iznos u mogućnosti izdvajati ali je zahtijevala da se njena obaveza utvrdi tako da navedeni iznos doprinosi od dana presuđenja, pa ubuduće. Predložila je da mldb. tužitelj istoj naknadi troškove postupka, opredjeljene posebnim zahtjevom za naknadu istih.

U postupku pred Apelacionim sudom provedeni su dokazi saslušanjem zakonskog zastupnika i tužene kao stranaka, te je izvršen uvid u: uvjerenje Centra ... D. od 19.10.2007. godine, izjavu o zajedničkom domaćinstvu od 18.10.2007.godine, uvjerenje Odjela ... JU ... osnovne škole od 16.10.2007. godine, podatke o mjesečnim primanjima zakonskog zastupnika od 24.10.2007. godine, Ugovor o kupoprodaji stambenog prostora od 12.12.2006. godine i Anex ugovora.

Nakon ocjene provedenih dokaza u smislu odredbe člana 8 ZPP-a BD BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02, 11/05 i 20/06) odlučeno je kao u izreci, a iz slijedećih razloga:

Među strankama je nesporna činjenica da se mldb. sin stranaka S.G. od prekida vanbračne zajednice roditelja nalazi kod oca i da sa njim živi u zasebnom domaćinstvu, kako je to konstatovano i u izjavi ovjerenoj pod brojem Ov-22704 dana 18.10.2007. godine.

Uvidom u Ugovor o kupovini stambenog prostora sud je utvrdio da je zakonski zastupnik odnosno otac mldb. tužitelja kupio stambeni prostor u B. (stan površine 43,49 m²) u kom živi sa mldb. djetetom.

Iz podataka uvjerenja Centra javne bezbjednosti D. utvrđeno je da je zakonski zastupnik mldb. tužitelja u stalnom radnom odnosu u MUP-u RS od 01.09.1994. godine na poslovima i zadacima saobraćajnog policajca i da je za posljednja 3 mjeseca (uvjerenje je datirano sa 24.10.2007. god.) ostvario procjesčnu platu u iznosu od 562,59 KM.

Zakonski zastupnik i tužena su iskazima kao stranaka nespornim učinili činjenice: da zakonski zastupnik od imovine pored stana ima i automobil, da njegovi roditelji imaju imovinu u T. (2 kuće), da tužena radi na tržnici A., da ima radnju kao samostalni preduzetnik i da djelatnost obavlja u prostoru koji je kupila od I. u površini od 16 m², te

da mjesečno ostvaruje prihod od oko 1.000 KM, da od imovine ima stan u B. (stambeni prostor veličine 75 m²) i automobil, kao i činjenicu da zakonski zastupnik i tužena nemaju obavezu izdržavanja drugih lica, a da tužena za izdržavanje mlđb. tužitelja ne doprinosi.

Imajući u vidu odredbe članova 230. stav 2, 251. stav 2. i 3 i 253 Porodičnog zakona sud je našao da iznos od 150,00 KM (koji iznos je mlđb. tužitelj tražio kao doprinos tužene a za koji iznos se tužena saglasila u postupku, da predstavlja iznos koji je u mogućnosti izdvajati za izdržavanje mlđb. djeteta) predstavlja doprinos koji će uz doprinos zakonskog zastupnika u približno istoj visini, omogućiti zadovoljavanje svih potreba mlđb. djeteta stranaka imajući u vidu njegov uzrast i sve njegove potrebe a posebno činjenicu da je, prema podacima Odjela ..., isti redovan učenik sedmog razreda

... osnovne škole u B.

Obaveza tužene da doprinosi po 150,00 KM mjesečno, određena je od 09.02.2006. godine jer je tada faktički postavljen zahtjev za izdržavanje u tužbi koju je protiv tužene podnio R.G., radi povjere mlđb. djeteta, a po kojoj je vođen postupak pred Osnovnim sudom Brčko Distrikta BiH, pod brojem 096-0-P-06-000073, pa je neosnovan

zahtjev tužene da se ista obaveže da doprinosi za izdržavanje mlđb. tužitelja od dana presuđenja.

Tužena je dužna u smislu odredbe člana 102. ZPP-a BD BiH mlđb. tužitelju naknaditi parnične troškove u iznosu od 1.240 KM, jer je tek na posljednjem ročištu u postupku pred Apelacionim sudom pristala da doprinosi za izdržavanje mlđb. sina po 150,00 KM (koji iznos je mlđb. tužitelj u postupku pred ovim sudom i tražio kao doprinos) pa je vođenje konkretnog postupka od postavljanja zahtjeva tužbom sve do posljednjeg ročišta bilo nužno da bi mlđb. tužitelj ostvario svoje pravo na izdržavanje u odnosu na tuženu kao majku, a troškovi se sastoje od troškova pristupa na 9 ročišta (9 x 50 bodova) u ukupnom iznosu od 900,00 KM, troškova sastava tužbe po punomoćniku u iznosu od 100,00 KM, troškova sastava podneska (dva podneska) u iznosu od ukupno 200,00 KM, troškova takse na tužbu u iznosu od 20,00 KM i takse na presudu u iznosu od 20,00 KM, sve prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata RS ("Službeni glasnik RS", broj 45/00).

Utvrđivanje zajedničke imovine bračnih partnera

P R E S U D U

Žalba tuženog se odbija i presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P.194/99-I od 23.04.2003. godine POTVRĐUJE.

Presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P.194/99 od 23.04.2003. godine utvrđeno je:

- da su tužiteljica i tuženi u toku trajanja bračne zajednice stekli slijedeću zajedničku imovinu: nepokretnu imovinu – nekretnine označene kao k.č. 695 zv. K., kuća i zgrada, površine 28 m², dvorište površine 420 m², njiva VI klase površine 363 m² i k.č. 696 zv. K., njiva VI klase površine 363 m² upisane u Pl. br. 34/01 K.O. B., te pokretnu imovinu – novac koji se nalazi na deviznoj knjižici P. b. S. Filijala B. broj... u iznosu od 8.253,44 KM i deviznoj knjižici P. b. S. O. b. B. broj... u iznosu od 27.747,01 KM, odnosno u ukupnom iznosu od 36.000,45 KM;
- da je udio tužiteljice i tuženog na zajedničkoj nepokretnoj imovini sa po 1/2, što je tuženi dužan priznati i trpiti da se tužiteljica upiše u katastarskoj i zemljišno- knjižnim evidencijama kao posjednik i vlasnik sa dijelom od 1/2 navedenih nekretnina, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja;

- da je udio tužiteljice i tuženog na zajedničkoj pokretnoj imovini sa po ½ što je tuženi dužan priznati i trpiti da se tužiteljica upiše u deviznoj knjižici broj. i

deviznoj knjižici broj.... kao vlasnik novčanih srestava, upisanih u tim deviznim knjižicama sa dijelom od ½, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja;

- da posebnu imovinu tužiteljice sa dijelom 1/1 predstavljaju nekretnine označene kao k.č. 769 zv. S. K., voćnjak III klase površine 3640 m², k.č. br. 770 zv.

S. K., močvara površine 35 m² i njiva VI klase površine 3695 m² i k.č. 771 zv. S. K.,

šuma III klase, površine 3195 m², sve upisane u Pl. 34/01 K.O. B., što je tuženi dužan priznati i trpiti da se tužiteljica upiše u katastarskim i zemljišno-knjižnim evidencijama kao posjednik i vlasnik navedenih nekretnina sa dijelom 1/1, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja;

- da posebnu imovinu tuženog sa dijelom 1/1 predstavljaju nekretnine označene kao k.č. 72/3 zv. S., šuma III klase površine 3300 m² i k.č. 145272 zv. K. njiva VII klase površine 5050 m², sve upisane u Pl. 34/01 K.O. B., što je tužiteljica dužna trpiti i priznati da se tuženi upiše u katastarskim i zemljišno-knjižnim evidencijama kao vlasnik i posjednik navedenih nekretnina sa dijelom 1/1 sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Sa viškom tužbenog zahtjeva, kao neosnovanim, tužiteljica je odbijena, dok je u pogledu troškova odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove.

Protiv navedene presude žali se tuženi zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se žalba uvaži i pobijana presuda preinači u smislu navoda žalbe ili da se tužbeni zahtjev u cjelosti odbije kao neosnovan.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 347 Zakona o parničnom postupku Federacije BiH koji se kao zatečeni propis, shodno članu 70 Statuta Brčko Distrikta BiH do sada primjenjivao u ovoj pravnoj stvari, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude i podataka u spisu proizilazi da je bračna zajednica tužiteljice i tuženog trajala od 1958. do 1996. godine, kada je faktički prekinuta, a od kada stranke ne žive zajedno. Za to vrijeme, tužiteljica i tuženi su stekli četvero djece, tužiteljica je radila kao domaćica, brinula o djeci i kući, jedno vrijeme su zajedno radili kao sezonski radnici, dok je tužitelj sve do faktičkog prekida bračne zajednice radio u SR Nj. (pa i poslije toga, do penzionisanja 1998.godine). Pored imovine za koju je utvrđeno da je stečena tokom braka, stranke su stekle i imovinu u R. H., ali od pozajmljenog novca koji su brat i sestra tuženog pozajmili istom. Ta imovina je zatim, prema utvrđenju prvostepenog suda prodana 03.05.1999. godine, a novac vraćen bratu i sestri, zbog čega ta imovina nije ušla u imovinu pod tačkom 1.

Pored nekretnina, prvostepeni sud je utvrdio da su stranke tokom trajanja bračne zajednice stekle i novac koji se nalazi na dvije devizne knjižice kod P. b. S. Filijala B. u ukupnom iznosu od 36.045,00 DEM.

Udio tužiteljice i tuženog u sticanju zajedničke imovine, prvostepeni sud je ocijenio jednakim (po ½), o čemu je u obrazloženju pobijane presude dao razloge koje kao valjane prihvata i ovaj sud.

Iako ističe da je doprinos tužiteljice, posebno u sticanju novca na deviznim knjižicama mnogo manji od utvrđenog, žalba tuženog ne nudi niti jedan novi dokaz kojim bi potkrijepila takve tvdnje niti osporile pomenute odlučne činjenice koje je prvostepeni sud utvrdio, zbog čega se takvi navodi žalbe ukazuju neprihvatljivim.

Što se tiče navoda žalbe da je tužiteljica radila kao domaćica a tuženi preko 20 godina bio zaposlen u inostranstvu, riječ je o činjenicama koje je prvostepeni sud već imao u vidu, te iste cijenio, ali ne izolovano, kako to žalba čini, nego u vezi sa svim ostalim činjenicama koje su od odlučnog značaja za ocjenu doprinosa tužiteljice i tuženog u sticanju cjelokupne stečene imovine.

Cjelokupna stečena imovina je pravilno posmatrana kao jedna cjelina, a ne stvar po stvar, kako to žalba želi nametnuti, a što bi bilo u suprotnosti sa prirodom odnosa među strankama, njihovim ulogama u porodici i podjelom poslova. Stoga se i ti odnosi, a time i doprinos stranaka u njihovom sticanju, mogu cijeniti jedino u međusobnoj vezi, kao cjelina.

Kako je shodno članu 267 Porodičnog zakona SR BiH, koji se u smislu člana 70 Statuta Brčko Distrikta BiH, kao zatečeni propis i dalje primijenjuje kao zakon Brčko Distrikta, sud dužan da prilikom odlučivanja o veličini udjela bračnih drugova vodi računa ne samo o ličnom dohotku i zaradi svakog bračnog druga, već i o pomoći jednog bračnog druga drugom, o radu u domaćinstvu i porodici, o brizi oko vaspitanja i podizanja djece, kao i o svakom drugom vidu rada i saradnje u upravljanju, održavanju i povećanju zajedničke imovine, pravilno je prvostepeni sud imajući u vidu sve okolnosti, ocijenio da je doprinos tužiteljice u sticanju kako nepokretnih stvari, tako i novca na navedenim deviznim knjižicama, jednak doprinosu tuženog. Suprotne navode žalbe, koji ničim nisu dokumentovani, ovaj sud ocjenjuje neosnovanim.

Bez osnova su i tvrdnje žalbe o nerazumljivosti izreke pobijane presude i bitnoj povredi odredaba parničnog postupka iz člana 336 stav 2 tačka 13 Zakona o parničnom postupku Federacije BiH. Po ocjeni ovog suda, izreka pobijane presude je dovoljno razumljiva, a što se tiče teksta "njiva VI klase površine 363 m²", očigledno je da je isti dva puta naveden omaškom, te da se radi o zemljištu koje zaista predstavlja k.č. 696 (kako to i žalba tvrdi) a ne i dio k.č. 695. Kako je omaška očigledna, ovaj sud ocjenjuje da i ti navodi žalbe, iako u tom dijelu tačni, nisu od odlučnog značaja za ocjenu valjanosti pobijane presude.

Što se tiče navoda žalbe da je obje parcele: k.č. 695 i k.č. 696 upisane u Pl. 34/01 K.O. B., tuženi dobio na dar od svog oca 1961. godine, nakon čega su tužiteljica i tuženi na istom napravili stambeni objekat čijom je propašću (rušenjem za vrijeme ratnih dejstava) prestalo i pravo vlasništva, odnosno suvlasništva na istom, isti nemaju uporišta u provedenim dokazima koje je prvostepeni sud prihvatio (čak je i sam tuženi prilikom saslušanja kao parnična stranka izjavio da su sredstvima koje su oboje zaradili sezonskim radom kupili plac od 700 m² i na njemu zajedničkim sredstvima sagradili kuću, dok je u pogledu kuće potvrdio da je dobio donaciju kao i ostali mještani, te da će tražiti ponovo).

Ono što predstavlja posebnu imovinu tuženog, utvrđeno je tačkom 4 presude. Tuženi u žalbi ne navodi nikakav novi dokaz kojim bi doveo u ozbiljnu sumnju činjenično stanje koje je u vezi s tim prvostepeni sud utvrdio, a pogotovo ne dokaz kojim bi dokazao da još nešto predstavlja njegovu posebnu imovinu.

Uz to, valja posebno imati u vidu da zemljište i zgrade koje se na njemu nalaze i služe njegovoj redovnoj upotrebi čine neraskidivu pravnu cjelinu a da, shodno odredbi člana 264 stav 3 Porodičnog zakona SR BIH, koji se i dalje primjenjuje kao važeći propis, pokloni trećih lica tokom bračne zajednice ulaze u zajedničku bračnu

imovinu, bez obzira koji ih je bračni drug primio ukoliko drugačije ne proizilazi iz namjene poklona ili ga je poklonodavac želio učiniti samo jednom od bračnih drugova. Obaveza dokazivanja postojanja navedenih okolnosti ili želje poklonodavca je na onome koji to tvrdi.

Kako je na utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud pravilno primijenio odgovarajuće odredbe Porodičnog zakona koje se odnose na imovinske odnose bračnih drugova, te kako ne stoji ni bitna povreda na koju žalba ukazuje, a ovaj sud nije našao ni drugih bitnih povreda na koje pazi po službenoj dužnosti, to je žalbu tuženog valjalo kao

neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu na osnovu člana 350 Zakona o parničnom postupku Federacije BiH potvrditi.

(Presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Gž.313/03)

NEISPUNJENOST USLOVA ZA PODNOŠENJE PROTIVTUŽBE U BRAKORAZVODNOJ PARNICI

Zakon o parničnom postupku

član 74 stav 1

Postupak u parnicama u bračnim sporovima posebno je regulisan, dok se na postupak za diobu zajedničke imovine primjenjuju isključivo odredbe Zakona o parničnom postupku, pa bi istovremeno raspravljanje o zahtjevu za razvod braka i o protivtužbenom zahtjevu za diobu zajedničke imovine bračnih supružnika bilo složeno i protivno načelu ekonomičnosti postupka.

“Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je zahtjev tužitelja za razvod braka zaključengo između njega i tužene dana 26.05.2005. godine pred MU u T.

Predmet odlučivanja je i protivtužbeni zahtjev tužene postavljen u odgovoru na tužbu za utvrđenje da joj pripada udio od ½ dijela na imovini pobliže pobrojanoj u protivtužbi, a koja imovina je stečena u braku sa tužiteljem.

Ispitujući dozvoljenost protivtužbe u ovom parničnom postupku, prvostepeni sud je zaključujući da u konkretnoj situaciji nisu ispunjeni uslovi iz odredbe člana 74. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske (“Službeni glasnik RS”, br. 58/03, 85/03 i 74/05, 63/07 i 49/09. – u daljem tekstu ZPP) za podnošenje protivtužbe, tužbu odbio kao nedozvoljenu.

Odlučujući o žalbi tužene drugostepeni sud je nalazeći da prvostepeni sud nije mogao tužbu odbiti kao nedozvoljenu, primjenom odredbe člana 235. ZPP, u vezi sa odredbom člana 236. istog zakona, žalbu uvažio i prvostepenu odluku preinačio, tako što je protivtužbu tužene odbacio kao nedozvoljenu.

Odluka drugostepenog suda je na zakonu zasnovana.

Pravilno nižestepeni sudovi nalaze da zahtjev iz tužbe za razvod braka i zahtjev iz protivtužbe za diobu zajedničke imovine stečene u braku nisu u međusobnoj vezi, niti su ispunjeni drugi uslovi iz odredbe člana 74. ZPP, kako bi se u parnici za razvod braka moglo raspravljati i o zahtjevu iz protivtužbe za diobu zajednički stečene imovine bračnih supružnika.

Naime, odredbom navedenog člana propisano je da tuženi može u odgovoru na tužbu, a najdocnije na pripremnom ročištu da podnese protivtužbu, ako je zahtjev iz protivtužbe u vezi sa tužbenim zahtjevom, ili ako se ti zahtjevi mogu prebiti ili ako se protivtužbom traži utvrđenje nekog prava ili pravnog odnosa od čijeg postojanja ili nepostojanja zavisi u cjelini ili djelimično odluka o tužbenom zahtjevu.

Odlučivanjem o tužbenom zahtjevu za razvod braka sudovi rješavaju porodično-pravni odnos između bračnih supružnika, odnosno odlučuju o prestanku braka koja odluka ima statusni karakter, dok zahtjev i odluka o zahtjevu za diobu zajedničke imovine između bračnih drugova ima imovinsko-pravni karakter.

Istina je, da su brak i načini njegovog prestanka, kao i sticanje i dioba zajedničke imovine regulisani istim propisom – Porodičnim zakonom (“Službeni glasnik RS”, br. 54/02 – u daljem tekstu: PZ). Međutim, bračni drugovi mogu u svako doba zajedničku imovinu sporazumno podijeliti kao i podnijeti tužbu za diobu te imovine, a odluka o zahtjevu iz tužbe ne zavisi od činjenice da li brak postoji ili je razveden, kao ni od činjenice da li je uopšte pokrenuta parnica

za razvod braka. Osim toga, postupak u parnicama u bračnim sporovima posebno je regulisan odredbama Porodičnog zakona (član 65. do člana 78.), što ga čini posebnim postupkom a odredbe ZPP, se primjenjuju samo ako tim zakonom nije drugačije određeno (član 78. PZ), dok se na postupak za diobu zajedničke imovine primjenjuju isključivo odredbe ZPP, što bi istovremeno raspravljanje o zahtjevu za razvod braka i zahtjevu za diobu zajedničke imovine bračnih supružnika činilo složenim i bilo bi protivno načelu ekonomičnosti postupka.

Zbog navedenog i ovaj sud nalazi da nisu ispunjeni uslovi iz odredbe člana 74. stav 1. ZPP, kako bi se u parnici pokrenutoj tužbom za razvod braka moglo raspravljati i o protivtužbi čiji zahtjev se odnosi na diobu zajedničke imovine istih bračnih supružnika. Zbog toga je pravilno drugostepeni sud primjenom odredbe člana 74. ZPP, preinačio prvostepeno rješenje i odbacio protivtužbu.

U svakom slučaju vrijedi napomenuti da ovakva odluka ne spriječava tuženu da podnese posebnu tužbu i pokrene parnicu za diobu zajedničke stečene imovine u braku sa tužiteljem.”

(Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske, Rev 2398/2009 od 2.2.2011. godine)

ZABRANA ULAGANJA REVIZIJE PROTIV PRAVOSNAŽNE PRESUDE O RAZVODU BRAKA

član 76

Brak koji prestaje snagom pravosnažne presude o njegovom razvodu, ne može se uspostaviti novom presudom, pa tako ni Vrhovni sud nije ovlašten da po reviziji ili povodom drugog pravnog lijeka izmijeni presudu o razvodu braka.

“U tužbi tužitelj nije uopšte označio vrijednost predmeta spora, pa time ni preko propisanog iznosa od 30.000,00 KM. Tužena nije u reviziji, a ni tokom postupka označila iznos koji potražuje na ime izdržavanja zajedničkog maloljetnog djeteta, a ni dosuđeni iznos po tom osnovu nije izražen u apsolutnom novčanom iznosu, slijedom čega se ne može odrediti ni neka druga vrijednost pobijane presude ili njenog dijela, koja bi, eventualno, prelazila vrijednost od 30.000,00 konvertibilnih maraka i koja bi predmetnu reviziju učinila dozvoljenom, u smislu odredbe člana 237. stav 2. ZPP.

Pored toga, brak koji prestaje snagom pravosnažne presude kojom je brak razveden (kao u ovom slučaju), ne može se novom presudom uspostaviti. Zbog toga Vrhovni sud nije ovlašten da po reviziji ili povodom kojeg drugog pravnog lijeka, izmijeni presudu o razvodu braka, kako je izričito propisano odredbom člana 76. Porodičnog zakona (“Sl.glasnik RS” broj 54/02, 41/08 i 63/14), pa je predmetna revizija u ovom dijelu i po ovom osnovu nedopuštena. Zabrana ulaganja vanrednog pravnog lijeka protiv pravosnažne presude o razvodu braka ustanovljena je spomenutom odredbom Porodičnog zakona, pa iz tog razloga nema mjesta primjeni ni odredbe člana 237. stav 3. ZPP na koju se poziva revidentica. Osim toga, u reviziji se ne objašnjava zašto bi odlučivanje o reviziji bilo od značaja za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, niti je ista sačinjena po pravilima propisanim odredbom člana 237. stav 4. ZPP, pa se o istoj nije moglo odlučivati ni primjenom ovih zakonskih odredbi i pod uslovom da nema zabrane sadržane u odredbi člana 76. Porodičnog zakona.”

(Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske, 75 0 P 038208 19 Rev od 15.10.2019. godine)

Razvod braka i izdržavanje mladb djeteta

Žalba tužene se odbija i presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, broj P.216/03-II od 07.06.2004. godine POTVRĐUJE u dijelu kojim je tužena obavezana da za izdržavanje mladb. M. R., kao svoje kćeri, doprinosi po 50,00 KM mjesečno, počev od 19.12.2003. godine kao od dana podnošenja tužbe pa ubuduće a dok zato budu postojali zakonski uslovi ili do druge odluke suda, koji iznos je dužna plaćati do 10-og u mjesecu, na ruke

oca i zakonskog zastupnika A. R1., a sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja (stav 3. izreke).

U preostalom dijelu (stav 1, 2. i 4. izreke) prvostepena presuda ostaje neizmijenjena.

Prvostepenom presudom razveden je brak tužitelja i tužene, a zajedničko dijete parničnih stranaka, mldb. M. R. rođena 30.05.2000. godine, povjerena je tužitelju kao ocu na odgoj, čuvanje i vaspitanje, te je tužena kao majka obavezana da za izdržavanje mldb. djeteta stranaka mjesečno doprinosi po 50,00 KM i to od dana podnošenja tužbe 19.12.2003. godine pa ubuduće dok zato budu postojali zakonski uslovi ili do drugačije odluke suda, koji iznos je dužna uplaćivati na ruke tužitelja kao zakonskog zastupnika do 10-og u mjesecu, sve u roku od 15 dana, po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Istom presudom je odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Navedenu presudu žalbom pobija tužena u dijelu kojim je obavezana da doprinosi mjesečno po 50,00 KM za izdržavanje mldb. M. R. kao svoje kćeri i to zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja sa prijedlogom da prvostepenu presudu u

pobijanom dijelu preinači tako da se tužena oslobodi obaveze da doprinosi za izdržavanje mldb. djeteta stranaka.

U odgovoru na žalbu tužene tužitelj je istakao da su navodi tužene u žalbi o lošoj materijalnoj situaciji srodnika iste irelevantni, a da isticanje tužene da je njeno zdravstveno stanje loše, samo po sebi i da je to tačno, ne predstavlja njenu nesposobnost za rad. Kako je iznos od 50,00 KM određen kao doprinos tužene za izdržavanje mldb. djeteta stranaka, minimalan iznos obzirom na sve potrebe mldb. kćeri M. R., a tužena je taj iznos u stanju obezbjeđiti i u uslovima narušenog zdravlja, predlaže da se žalba odbije i prvostepena presuda u pobijanom dijelu potvrdi.

Nakon što je pobijanu presudu ispitao u granicama razloga propisanih odredbom člana 292 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01 i 6/02) ovaj sud je odlučio kao u izreci, a iz slijedećih razloga:

Prvostepeni sud je naime obavezao tuženu da doprinosi za izdržavanje mldb. djeteta stranaka, kćeri M., koja je stara 4 godine po 50,00 KM mjesečno, ocjenjujući da je navedeni iznos tužena u mogućnosti plaćati u uslovima u kojima trenutno živi (nezaposlena je i živi sa roditeljima) a vodeći računa pri tome o potrebama mldb. kćeri stranaka, te o činjenici da su roditelji dužni da izdržavaju mldb. djecu i da u izvršavanju obaveze izdržavanja moraju iskoristiti sve svoje mogućnosti. Dakle, prvostepeni sud je obavezu tužene, da doprinosi za izdržavanje mldb. kćeri stranaka, koja je povjerena tužitelju kao ocu na odgoj, čuvanje i vaspitanje, odredio u navedenom iznosu, pozivajući se na odredbu člana 230 stav 2 Porodičnog zakona.

Tužena u navodima žalbe ukazuje da nakon razvoda braka živi sa roditeljima, da niko u toj porodičnoj zajednici nije zaposlen, dakle da niko nema redovnih prihoda i da u toj situaciji tuženu izdržavaju njeni roditelji. Kako je lošeg zdravstvenog stanja ne može ostvarivati prihode dodatnim radom, a zaposlenje sa srednjom ekonomskom školom ne može dobiti. Obzirom da zbog loših materijalnih prilika i lošeg zdravstvenog stanja ne doprinosi ni za izdržavanje kćerke iz prethodne bračne zajednice, predlaže da se oslobodi utvrđene obaveze da doprinosi za izdržavanje mldb. djeteta iz bračne zajednice sa tužiteljem, te da se istoj ostavi mogućnost da za njeno izdržavanje izdvaja u skladu sa eventualnim mogućnostima.

Ovaj sud nalazi da je odluka prvostepenog suda da je tužena dužna da doprinosi za izdržavanje zajedničkog djeteta stranaka kao i odluka o visini doprinosa tužene za izdržavanje mldb. kćeri M. R., pravilna. Naime, i u okolnostima koje tužena ističe u žalbi, ista je i po ocjeni ovog suda obavezna doprinositi za izdržavanje mldb. kćeri stranaka. Ovo stoga što materijalna situacija roditelja nije okolnost koja obavezno isključuje obavezu izdržavanja mldb. djece, jer su roditelji dužni da se dodatno angažuju na obezbjeđenju potrebnih sredstava za njihovo izdržavanje, i da u

obezbjedenju potrebnih sredstava iskoriste sve svoje mogućnosti. Osim toga tuženi će pored doprinosa kroz rad i brigu na podizanju mlđb. kćeri M. R. morati obezbjediti znatno veći iznos od tužene za svakodnevne potrebe mlđb. djeteta, obzirom na dob mlđb. kćeri, odnosno sve potrebe djeteta njenog uzrasta. I u situaciji kada tužena nije u radnom odnosu i narušenog je zdravstvenog stanja, ista je po mišljenju ovoga suda u mogućnosti mjesečno obezbjediti iznos od 50,00 KM, koji predstavlja minimalan doprinos za izdržavanje mlđb. kćeri i to radom koji neće dalje narušiti njeno zdravstveno stanje. Činjenica da tužena ne doprinosi za izdržavanje mlđb. djeteta iz prethodne bračne zajednice, sama po sebi ne oslobađa istu obaveze da doprinosi za

izdržavanje mlđb. M. R. kao kćeri iz bračne zajednice sa tužiteljem, jer su roditelji kada steknu dijete prvenstveno u obavezi da izdržavaju mlđb. djecu i da u izdržavanju te obaveze, kako je to već navedeno iskoriste sve mogućnosti.

Sa navedenih razloga valjalo je odlučiti kao u izreci i prvostepenu presudu potvrditi u pobijanom dijelu, a na osnovu odredbe člana 295 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH.